

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemani:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Izjava vsak dan zvečer izvenredne nedelje in praznike.

Inserati veljajo: petstopenjska petletna vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Parte in zahvala vrsta 16 vin. Poslano vrsta 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Upravištvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.

Posamezna številka volja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:
celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakna.

Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knaflova ulica: št. 5 telefon št. 85

Ugodna znamenja.

Pretekli teden je rešil velikih in težkih skrbi vse tiste, ki so želeli, da se ohrani narodom mir in da se potom sporazumljenja poravnajo iz balkanske vojske nastala nasprotja. Kakor za zaključek tega tedna so prišle vesti, ki dajejo skoro gotovost, da se mir ne bo kalil.

Najbrž je k temu preobratu pripomogla posebno mnogo afera konzula Prochaska. Kaj se je vse poročalo o grozovitostih in sramotah, ki so se baje zgodile temu konzulu. In — nota bene — poročali so to listi, ki so v najtesnejši zvezi z ministrstvom zunanjih del. Urnebesne so infamije, ki so jih raznašali nemški listi in pregrevani in napihovali tako, da je končno vsa Evropa verjela, da so se morale zgoditi grozne stvari. Trdilo se je, da je bil Prochaska maltretiran in umorjen, skopljen, da so srbski vojaki onečastili avstrijsko zastavo, da so vdrl v avstrijski konzulat in ukradli ves arhiv in še več takih stvari.

Provozročitelji tega nečuvnega početja so dobro vedeli, da ni tako. Že 18. novembra jim je mati konzula Prochaska pokazala dopisnico, da je njen sin živ in zdrav. Prišla so še potem od Prochaska pisma in brzojavke, da je zdrav in živ, a vse to je nemško časopisje ignoriralo in brezobrazno nadaljevalo svojo gonjo.

Ministrstvo zunanjih del pa je to početje molče gledalo in se ni ganilo, tudi še potem ne, ko je že imelo prva poročila na lice mesta poslanega konzula Edla, tudi še potem ne, ko je imelo v rokah rezultate Edlove preiskave. Zavlačevalo je obelodanjenje teh rezultatov od dne do dne. Vsa Evropa je drhtela . . . Končno je prišel na dan uradni komunikacije, da je priznal, da je Prochaska živ in zdrav, da mu Srbi niso niti lasa skrivili, da se niso dotaknili ne avstrijske zastave, ne konzularnega arhiva . . . samo nekaki »völkerrechtliche Verstösse« so se zgodili.

Kaj se je zgodilo? »Alldeutsches Tagblatt«, ki Slovanom gotovo ni prijazen, pravi: Nič. Po naših informacijah se ni drugega nič zgodilo, kakor da so Srbi odprli nekaj sumljivih pisem konzula Prochaska.

Stvar je zdaj popolnoma poravnana. Nemški listi so pripovedovali, da bo morala dati Srbija strahovito zadoščenje. Armada bo morala ob

zvokih avstrijske himne defilirati pred avstrijskim konzulatom in salutariti avstrijski zastavi, general mora biti degradiran, srbski oficirji morajo priti pred vojno sodišče in Srbija bo morala plačati ogromno denarja. Toliko, da niso rekli, da bo moral srbski kralj s krono na glavi in žezlom v roki prositi Prochasko za odpuščanje. Tako so napovedovali dunajski listi. A kaj se je v resnici zgodilo? Ministrski predsednik Pašić je napravil avstrijskemu poslaniku vizito in izrekel obžalovanje, da so se vojaki, odprši Prochaskova pisma pregrešili proti mednarodnemu pravu. To je vse, popolnoma vse.

Tako je končana Prochaskova afera, ki je obudila po vsi Evropi velikansko ogorčenje, tako da celo nemški listi iz rajha obsojajo dunajsko vlado na najostrejši način. Prochaskova zadeva je Avstriji provzročila velikansko moralčno in politično škodo.

Zaeno z vestjo, da je s Pašićevim obiskom pri Ugronu Prochaskova zadeva pokopana, je prišla druga še pomembnejša vest: poslaniki vesile v Londonu so se zedinili v principu, da postane Albanija avtonomna in nevtralna pod garancijo vseh vesilev. Srbiji pa se garantira trgovinski pristan ob Jadranskem morju. Vse vesile so ta sklep podpisale in Srbija, ki je že prej izjavila, da se sicer ne ukloni zahtevi Avstrije, pač pa se brezpogojno podvrže volji Evrope, je temu sklepu že pritrilila.

To je dogodek velikega pomena. Znano je, da avstrijska vlada dolgo časa ni hotela nič slišati o kakik konferenci in najmanj o tem, da bi se na tej konferenci razpravljalo o avstro-srbskem konfliktu. Rahlemu pritisku svojih zaveznic, Nemčije in Italije, se je končno vendar udala, in se udeležila »réuniona« poslanikov v Londonu. Nismo pričakovali, da bo konferenca poslanikov imela tako nagel uspeh. Še pred dvema mesecema je bilo nasprotje med vesilami največ po krivdi avstrijske vlade tako veliko, da se niti glede reform v Turčiji niso mogli zediniti. Če bi se bile takrat vesilele združile zaradi reform, bi sploh ne bilo prišlo do vojne na Balkanu. Zdaj pa je ta počasna diplomacija v enem samem tednu rešila veletražavno vprašanje vsaj v principu in svet se ne moti, smatrajoč storjeni sklep za garancijo miru.

Stvar s tem pač še ni popolnoma dognana, zakaj meje bodoče avtonomne in nevtralne Albanije še niso določene in to vprašanje je posebno težko. Po pisavi nemškega časopisja sodeč, zahteva Avstrija za Albanijo meje, po katerih bi Srbiji, Bolgarski, Grški in Črni gori od zavojevanega teritorija ostalo prav malo. Toda upati je, da se doseže tudi tu sporazumljenje. Resnica je namreč, da je Avstrija na londonški konferenci nastopila koncilijantno in ne tako, kakor se je bilo po pisavi oficijznega časopisja bati.

Albanija postane torej avtonomna in nevtralna in Srbija ne dobi zahtevanega koridora do morja in svojega pristana, pač pa se ji odpre izhod na morje. Srbija dobi namreč pravico do svobodne trgovske uporabe pristana Sv. Ivan Medua in dobi železniško zvezo od Donave do tega pristana. Ta železnica bo internacionalna in tudi dotični teritorij, po katerem bo tekla od srbske meje do pristana bo internacionaliziran in bo Srbiji od vesilev garantirana popolna svoboda transita in absolutna carinska svoboda.

Najbolj sporno vprašanje balkanskega problema, v kolikor se tiče Avstrije, je torej spravljen iz sveta in naše veselje bi bilo popolno, da ni to podlo nemško časopisje dunajsko prav zadnje dni začelo nove infernalne spletke, to pot proti Črni gori Kar naenkrat je to časopisje kakor bi ne imelo še dosti na kolosalni in sramotni blamaži s Prochasko, začelo zahtevati, da mora Črna gora odstopiti slavno goro Lovčen nad Kotorom Avstriji in je ob enem začelo nesramno hujskati zoper črnogorsko dinastijo in ji groziti z revolucijo v lastni deželi. Namen teh dunajskih »štinkbom« je nedvomljiv, vendar vse kaže, da se bo tudi ta poskus, zaneti nov ogenj na Balkanu ponesrečil.

Najboljše jamstvo je v tem, da so se evropske vesilele zopet zblizale. Morda ni preveč, če se reče, da je evropski koncert zopet obnovljen. To je že namignil francoski ministrski predsednik Poincaré v francoskem parlamentu in njegovo naznanilo, da vesilele ne bodo pustile novitve balkanske vojske, se more naslanjati samo na to med vesilami novič doseženo sporazumljenje. Avstrijska vojna stranka je s tem postavljena na led in evropski narodi lahko upajo, da je minila velika

nevarnost in da jih čaka breskrben božični teden.

Med vojno in mirom.

Poincaréjeva izjava.

Pred razpravo o proračunskem provizoriju se je oglasil v francoski zbornici ministrski predsednik in zunanji minister Poincaré ter izjavil, da se čuti primorane se pred zbornico ravno tako rezervirano izraziti, kakor pred komisijo za zunanje zadeve. Nato razpravlja ministrski predsednik na drobno, kako je prišlo do tega, da so se pričele komplikacije na Balkanu ter se spominja nato osebno dogodkov zadnjih mesecev. Spominjal se je intervencij, ki naj bi bile preprečile izbruh vojne ter končno opozoril na popolno soglasje med Francosko, Rusijo in Angleško. Zlasti je vzbujala splošno pozornost njegova izjava, da je Avstro-Ogrska že meseca novembra v popolnoma točni obliki izjavila, da nima nikakršnih teritorialnih aspiracij na Balkan. Govoril je nato o inicijativi Angleške, ki je imela za posledico sestanek veleposlanikov, omenil sklep glede pristanišča ob Jadranskem morju in izrazil upanje, da bo Srbija to propozicijo sprejela. Glede mirnih pogajanj se sedaj še ne da proročati izid. Če bi prišlo do tega, da se pogajanja prekinijo, bi vloga Evrope še ne bila končana, ker more provzročiti zopetni začetek sovražnosti razširjenje konflikta. Francoska bi v tem slučaju ponudila mediacijo in delala pri vesilih za ohranitev miru. Vendar je Francoska neomajno odločena vedno in povsod zastopati z vso energijo narodno čast.

Nato izjavi ministrski predsednik, da hoče govoriti o splošnih smereh francoske politike z vso potrebno reservo. Francoska politika sloni na integriteti otomanske države v Evropi in Aziji. Toda zahteve mladih, močnih in podjetnih držav, zmote in zmede turške uprave in šibkost berolinske pogodbe so napravili izpremebo neizogibno. Poincaré je nato podal sliko posameznih faz balkanske krize ter izjavil: Če bi bile šanse za mirno rešitev balkanske krize stale ob izbruhu vojne samo kakor 1 : 1000, bi bili zamudili najvažnejšo dolžnost, če bi se ne bili potrudili prihraniti balkanskim državam vojne. Spominja nato na skupni

trud Francoske, Rusije in Angleške omogočiti splošni koncert evropskih vesilev. Zlasti mnogo si obljubljuje od bistroumnosti in zmrznosti v zahtevah ruskega ministrskega predsednika Kokovceva. Razmerje Franco-ske napram Angleški ni bilo nikdar zaupnejše in ožje, kakor ravno v tem trenutku. Zdelo se je nekaj časa kakor da se je en del francoske javnosti bal, da zasleduje angleška vlada v svojem razmerju z drugimi državami politiko, ki se ne sklada popolnoma s francosko politiko. Odkritosrčnost angleške vlade nam ne daje povoda, da bi se pridružili temu domnevanju. Državni tajnik Grey je polagal veliko važnost na to, da je spontano izjavil, da ta bojazen v nobenem oziru ni upravičena. Zasledovali smo tedaj potek dogodkov v popolnem soglasju z našimi zavezniki in prijatelji.

Glede srbskega pristanišča je izjavil Poincaré, da naj bi bilo to mednarodno prosto pristanišče, ki naj bi bilo zvezano s Srbijo z mednarodno železnico, po kateri naj bi smela Srbija uvažati vse vrste blaga, tudi vojni material. Ravno v tem zadnjem priznanju se baje zrcali popustljivost Avstro-Ogrske.

Konferenca veleposlanikov.

Kakor piše »Neue Freie Presse«, se je dosegel sporazum v principu srbskega pristanišča in albanskega vprašanja. Glede Albanije in dohoda do morja pa je treba rešiti še mnogo važnih vprašanj. Najbrže se prično pogajanja konference veleposlanikov zopet čez en teden ter se bodo veleposlaniki bavili zlasti s tem vprašanjem. Ni še določeno ali naj postane Albanija avtonomna, neodvisna država ali pa nevtralna. Tudi je rešiti še težavni problem internacionaliziranja železnice k jadranskemu pristanišču. Morda se bo prepustilo nadzorovanje železnice novemu albanskemu orožništvu, ki se naj pa šele ustanovi.

Glede avtonomije Albanije poročajo iz Carigrada, da je avstro-ogrski veleposlanik v Carigradu obmejni grof Pallavicini naznanil porti besedilo pogodbe med trozvezo in tripelentento glede avtonomije Albanije in dohoda Srbije do komercialnega pristanišča ob Jadranskem morju ter izrazil željo, da naj Turčija predloži svoje predloge glede vladne oblike o avtonomni Albaniji. Porta je baje izjavila, da je zadovolji-

LISTEK.

Svet večer v Albaniji.

Spisal Jos. Premk.

Pred tremi leti sem romal po Balkanu, ne kakor večina sedanjih potopiscev lepo z vlakom v drugem ali prvem razredu, temveč peš, z nabasanim nahrbtnikom in močno okovano palico — to pa iz dveh vzrokov: prvič, ker sem mnenja, da človek skozi okno železniškega kupeja kaj slabo spozna narod in življenje; drugič, ker mi takih in enakih ugodnosti ni dovolil — mošnjček. No, kljub temu sem jo po različnih prijetnih in neprijetnih dogodkih slednjič vendar primahal v Ulčin, od koder sem nameraval odriniti takoj drugi dan proti Skadru, kjer sem menil praznovati svoje božične praznike. Ko sem opravil vse dolžnosti, ki jih je dolžan opraviti vsak tujec, prišedši v inozemstvo, se napotim s sladko zavestjo, da me ščitijo hrabri Črnogorci, v »kafano« k Gregorju Štefaniju, kamor so mi nasvetovali na občinskem uradu. Menil sem, da prenočim najbrže pri kakem Lahonu, tako sem sodil po njegovem priimku, pa sem se urezal: mož me je pozdravil v čisti srbsčini in zvečer, ko sva

sedela sama pri skromni večerji, razlagal na dolgo in široko, da so se že njegovi dedje preselili iz Italije v Ulčin; kdaj in zakaj, tega seveda možakar ni vedel natanko, mene pa tudi ni zanimalo, pač pa me je nekoliko skrbelo, ako vstanem drugo jutro ob pravem času, kajti dasi sem sklenil, povsod potovati peš, so me Črnogorci vendar posadili na konja — to se pravi: na občini, kjer so tudi do mojega odhoda iz Ulčina pridržali moj potni list, so mi skrbni uradniki vendar prepovedali, da bi odšel v Skader peš in brez spremstva. Ako izkazujejo vsakemu potniku toliko skrbne naklonjenosti — za kar pa jim jaz vsaj tistikrat nisem bil prav nič hvaležen, dasi sem takoj drugi dan prebridko spoznal upravičenost njihove prepovedi — tega ne vem, vem pa, da celo ondotni domačini potujejo v Skader le v večjih skupinah in to navadno na konjih.

Tako je bilo torej določeno, da odpotujem drugi dan z večjo karavano. Utrujen od naporne hoje, sem kmalu potem, ko se je poslovil od mene zgovorni gospodar, prav imenitno zaspal in se prebudil šele naslednje jutro, ko je stalo solnce že precej visoko. Takoj, ko sem razprl oči, me je zaskrbelo, če nisem morda zalezal, kajti solnce je sijalo v sobico v vsej svoji bleščobi ne tako medlo in zaspano, kakor pozimi pri

nas, ampak nekako pomladansko — karavana pa je imela odpotovati na vse zgodaj, pa tolažila me je vendar zavest, da gospodar gotovo ni pozabil, poklicati me ob pravem času. Opravim se v največji naglici in odstopim kmalu sem našel gospodarja Štefanija ravno pri kozarčku rakije.

Ko me je zagledal, je razprl oči, kakor da je zagledal bogve kako čudo, nato pa se udaril v čelo in vzkliznil z obžalujočim glasom:

»Bože, bože, gospodine! Ja sam zaboravio —« Nekaj časa gledava drug drugega molče, jaz z občutki, ki so me silili, da bi mu priložil prav krepko zaušnico, on menda v globokem premišljevanju, kako bi se me najhitreje iznebil, pa se ni zgodilo ne prvo, ne drugo, ampak »gospodine« je sedel za najbližjo mizo in naročil zajterk. Gregor Štefani pa kmalu k njemu in mi pričel nekako v zadregi pripovedovati, da je čul snoči izvanredno dolgo in vsled tega spal tisto jutro čez običajno uro, tako, da karavane niti videl ni.

In kaj sedaj? — Peš in brez družbe me Črnogorci ne puste v Skader, moje slavno spremstvo pa je že bogve kje.

»E, vraga,« povzame naposled po dolgem premišljevanju Štefani — »če radi potujete peš, čedete v Ska-

der lahko tudi sami. Poti ne morete izgrešiti na noben način, ako greste vedno ob brzojavnih drogih.«

— To je vse lepo in pametno — si mislim — ampak brez potnega lista zopet ne morem nikamor, tega pa čisto gotovo ne dobim, ako povem, da nameravam v Skader, kljub njihovi prepovedi sam in peš. — Takrat se mi zasveti pametna misel in ne da bi jo povedal Štefaniju, naglo poravnam svoj skromni račun in jo mahnem na občinski urad, kjer sem povedal, da sem izpremenil smer svojega potovanja.

»Kako?« me povpraša službojuči uradnik.

»V Skader zdaj sploh ne pojdem,« sem mu odvrnil — »ampak se raje vrnem v Bar, od tam na Cetinje in potem preko Skadrskega jezera v Skader, kajti ondotne kraje bi si tudi rad ogledal.« Ko bi bil mož vsaj malce pomislil na ta kolobar, kate-rega sem več kot polovico itak že prehodil, bi mi čisto gotovo ne verjel, ker pa je bil menda mnenja, da so na svetu vsi ljudje tako odkritosrčni, kakor je bil mogoče on, je verjel moji odkritosrčni laži in mi brez vsake nadaljne besede izročil potni list.

Zdaj so mi bila zopet odprta vrata v širni svet in seveda tudi v Skader, kamor pa se nisem napotil

kar naravnost mimo Štefanijeve kafe na najširši ulici, ampak v velikem ovinku preko ceste, ki vodi nazaj v Antivari in Bar in potem po kamenitem holmu zopet nizdol v ravnino, kjer sem zagledal tiste brzojavne drogeve, ki naj bi bili moji zvesti spremljevalci do Skadra. Sicer se mi je zdelo naprava takoj nekako nezanesljiva, kajti brzojavna žica je bila pritrjena tu na kako krivenčasto drevo, tam na kak visok kol, ki ni bil čisto nič podoben našim brzojavnim drogom, pri vsem tem pa sem še skrbno iskal ceste. Toda zaman! Kroginkrog se je širil samo travnik, zaraščen tuintam z visokimi grmičevjem in samo vtiski konskih kopit, ki so se kaj razločno poznali v vlažni zemlji, so mi pričali, da grem v pravo smer. Tako sem hodil kake pol ure po tem sledu, no, naposled sem vendar srečal nekako pot, vso razrito in zanemarjeno; ob obeh straneh je raslo divje grmovje, kajti svet se je znižal, da sem hodil kakor po nekakem jarku. Noge so se mi udirale zdaj do gležnjev v ilovičasto blato, zdaj sem zopet brusil podplate ob ostro kamenje, zdaj navzdol, zdaj navzgor, dokler nisem naposled obstal pred široko mlakuzo, ki se je širila tja daleč čez travnik in na nasprotni strani do vznožja bližnjega holma, da sem stal kakor pred nekakim barijerom. Obenem pa

na s samoupravo Albanije, prav odločno pa se brani priznati od Albanije zahtevano neodvisnost.

Kako mislijo Albanci o svoji avtonomiji.

Ismail Kemal je proglasil, kakor znano, v Valoni avtonomijo Albanije, dal izvoliti ministrstvo ter zaprosil nekatere velevalisti, naj podpirajo novo avtonomno albansko vlado. Tržaški »Piccolo« je dobil iz Drača pismo, iz katerega je razvidno, da za Kemalom nikakor ne stoji cela Albanija. Proti provizorični vladi Kemalovi so baje vsi inteligentni Albanci, ker se pri sestavljanju provizorične vlade ni nikdo brigal za to inteligenco. In vendar je zasluha te inteligence, ki že desetletja deluje za zboljšanje kulturnega stanja svojih rojakov, da se v Evropi sploh kaj ve o Albancih in da se jim priznava pravica do avtonomije. Ismail Kemal beg, skoro gotovo na nasvet, ki ga je dobil z Dunaja, ni niti povabil albanskih inteligentov na posvetovanje, temveč je skušal izvesti svoje častilakomno delo brez njihovega sodelovanja, zbral okoli sebe par neotesanih oseb, od katerih, izvezmši enega ali dveh, niti eden ni zmožen voditi kako politiko, kajti vsi so analfabeti. Pisatelj pisma pa končno dostavlja: »Kje pri sestavljanju provizorične vlade je vendar ostal znan albanski prvak, Bib Doda Miridiški? Kje so Ekrem beg, Aziz paša Kriani, Ziget beg, Derviš Hima, Balamace, Koči, Kakaridži in Hilmoši, Risto Silici in vse ostale mlade in silne glave, ki so seznanile tudi svet z albansko prosveto in si s tem zadobili mnogo zaslug za svojo domovino. Ni izključeno, da izpremenijo situacijo še prej, predno bo proglašeno albansko kraljestvo, drugi dogodki, ki bodo imeli popolnoma notranji značaj?«

Jovanović o situaciji.

Novi srbski poslanik na Dunaju Jovo Jovanović se je izrazil o situaciji, kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt«, sledeče:

Volja veselih dati Albaniji avtonomijo in jo tedaj napraviti neodvisno in samostojno, je bila Srbiji že preje znana in jo je Srbija tudi akceptirala. Za nas je v tem vprašanju sedaj samo zadeva pristanišča ob Jadranskem morju aktualna in pomembna. Že dolgo se ve, da je življenjski interes in želja Srbije dobiti tako pristanišče. Srbija bo zato zastopala to željo tudi še naprej. Zahteva sama bo prišla na vrsto v stari obliki, to je, Srbija bo zahtevala pristanišče in koridor ob morju, pri čemer bo naglašala, da naj služi pristanišče edino le trgovskim namenom. Konferenca veleposlanikov je sedaj v tem vprašanju formulirala popolnoma določeno stališče, da dobi Srbija samo komercialen dohod od morja. To ni naša zahteva. Obnovili pa bomo svojo željo in jo predložili vesilam. Če te ne bodo hotele poslušati naših želj, ne moremo storiti drugega, kakor da se uklonimo taki želji in razsodbi veleposlanikov.

Poslanik je izjavil nadalje, da je imel dolgo konferenco z zunanjim ministrom grofom Berchtoldom, ter da je imela ta konferenca ugoden potek.

V splošnem je izjavil, da ima instrukcije in želje, doseči z Avstro-Ogrsko ugodno rešitev spornih vprašanj. Glede londonske konference pa je optimističen. Tudi kar se tiče Odrina in drugih vprašanj, ki so že sporne, se bo najbrže dosegel sporazum. Nikakor pa ne bodo trajala pogajanja

več dolgo. Delegati bodo, držeč se svojih instrukcij, obstojali na tem, da se stvar kolikor mogoče hitro uredi. Kar se tiče protidržavne gibanja v Crni gori, je tam pač najti nezadovoljnost, kakor povsod, resno pa to gibanje ni.

Štajersko.

Iz Celja. Za tukajšnje trgovce in obrtnike ni bilo letos običajnih višjih božičnih dohodkov. Kdo pa izda v teh nesigurnih časih kakšen groš, če ni najnujnejše potrebe? In ne le, da ni bilo boljših dohodkov in božične prodaje, še plačila za zadnje oddano in izgotovljeno blago zaostajajo. Ko bodo delali naši nemški trgovci in obrtniki bilance, bodo menda z mnogo manjšim navdušenjem brali besne in škodljive hujskarije »vahtarice« in »Tagblatta«. Od vsenemških političnih idealov se v Celju še davno ne da živeti.

Slovenski zdravnik v Rušah. Več kot leto dni je poteklo po smrti rajnega g. dr. Goriška, predno se je to v narodnem oziru tako važno zdravniško mesto zasedlo — in to po hudih bojih zopet z Slovincem. Krivdo za ta hudi in nevarni boj nosijo v prvi vrsti slovenski zdravniki sami. Zaman je bilo vse pisanje, zaman osebna agitacija. Vsakdo se je obnašal tako, kakor bi to bila posebna narodna žrtev naseliti se v Rušah. Med tem časom pa se je naselil tamkaj Nemec dr. Petritsch, katerega so se po trdih konfliktih rešili Rušani le s tem, da so mu življenje in toliko zagrenili, da je raje umaknil svojo prošnjo. Po izločitvi tega nevarnega konkurenta je bil imenovan za distriktnega zdravnika dr. Skaza. Vsem onim strahopetnežem, ki se niso nadejali v Rušah dovolj dohodkov po naznanimo, da se bode zdaj pričela gradba elektrarne na Fali, katera bo spadala v delokrog ruškega zdravnika ter da dobi isti za svoje delo samo tamkaj letnih — 7200 K. Kruha tedaj ne bode stradal! Na tem mestu pa je naša dolžnost izreči vsem slovenskim občanom, posebno pa županom našo zahvalo za njihovo odločno in vstrajno delo. V prvi vrsti pa gre hvala županu občine Ruše g. J. Lasbeterju, kakor županu občine Smolnik, g. Viktorju Glosorju.

Ruški.
Bicek, zdaj Bytzeck. Iz gole radovednosti pregledaval sem te dni znane »Mitteilungen der Vereinigung der österreichischen Richter« in sicer prilogo št. 3, kjer navaja spremembe o stanu članov tega društva. Tu najdem v oddelku onih, ki so pristopili k mojemu začudenju nekega g. dr. Franceta Bytzecka, sodnika v Mariboru. Čeravno so mi vsi sodniki mariborskega sodišča prav dobro znani, vendar sem stal pri tem imenu pred uganko. Da bi mogel to biti mogoče oni Bicek, s katerim sva bila skupaj v »Sloveniji« nisem mogel misliti. Še večje pa je bilo moje začudenje ko čitam naprej. Glej ga! Med udi, ki so izstopili iz tega društva najdem med drugimi višjega državnega pravdnika Viktorja Verderberja in tudi mojega nekdanjega prijatelja dr. Franceta Biceka. Tako si se tedaj moral umakniti ti ljubi moj stari Bicek, napisan na toliko in toliko uslišanih prošnjah slovenskim denarnim zavodom novemu Bytzecku. In na vseh tablah mariborske sodnije že sveti ime tega novega sodnika — značaja. Mogoče bode imel ta novi Bytzeck — dozdaj še brez ck — več sreče pri bogatih nemških frajljah v Mariboru. Še danes pa pišem dopisnico društvu avstrijskih sodnikov,

da naj nikari ne žalujejo nad izstopom mojega prejšnjega prijatelja dr. Biceka, ker Bicek in Bytzeck — je eno in isto. Če ne bodo razumeli — verjeli — ne vem. Jako dvomim.

Zasedanje štajerskega deželnega zbora ne bo. Iz Gradca nam pišejo: »Grazer Volksblatt«, glasilo nemških klerikalcev, poroča, da je vlada opustila svojo prvotno namero glede sklicanja štajerskega deželnega zbora ob Novem letu. To pa zato, ker ni na nobeni strani garancij za uspešno delovanje. Zasluga, da naš deželni zbor ne more delovati in spravi zlasti deželnega gospodarstva v red, si torej nemški nacionalci pošteno delijo s slovenskimi klerikalci.

Nevolja proti postopanju spodnještajerskih slovenskih poslancev v državnem zboru postaja vedno večja. Očividno je, da se popolnoma porokavajo političnim in gospodarskim potrebam dr. Šusteršiča in njegove klerikalne klike na Kranjskem, naše domače spodnještajerske zadeve, ki so veliko bolj pomoči potrebne, pa popolnoma zanemarijo. Kakšen je ta izgovor, da so obstruirali v proračunskem odseku samo za to, da vlada izve za nezadovoljnost spodnještajerskih poslancev s sedanjimi razmerami? Za to nezadovoljnost že zdavnaj ve. Ampak klerikalne politične posojilnice na Kranjskem rabi jo cvenka — in zato mora obstruirati dr. Korošec v proračunskem odseku! Na Spodnjem Štajerskem pa se državna oprava vedno bolj nemči, v Celju, torej v sredi dr. Koroščevega volilnega okraja, se stavi nova nemška gimnazija in tako gre to naprej brez konca in kraja. Korošec pa obstruira, da zve vlada za vašo nezadovoljnost — in ljubljanska klerikalna klika si maši žep! To je v istini lep napredek — spodnještajerskih Slovincem!

Vladna skrb za nemško šolstvo v Celju. Pravična naša avstrijska vlada ne skrbi samo za nemško gimnazijo v Celju, tudi za drugo nemško šolstvo v Celju se po očetovsko briga. Davčna moč mesta Celja je sicer mala in popolnoma odvisna od slovenskih konzumentov, rekrutov pride iz nemškega Celja tudi malo — a kaj to stori? Celjska mestna občina je ustanovila dvorazredni trgovski šoli, eno za dečke, eno za deklice. Ta dva zavoda sta »mestna« — seveda le po imenu. Celjsko mesto nima še za lastno upravo in obresti dolgov dovolj denarja, kamoli za strokovno šolstvo! Imam pred seboj podatke o vzdrževanju »mestne« dekliške trgovske šole za leto 1910. Ta šola je stala skupno 11.840 K, mesto je pa prispevalo — le 240 K! Država je dala 5000, dežela 3000 K; ostalo je vrgla šolnina. Tako se ustanavljajo »mestni« zavodi za denar slovenskih davkoplačevalcev, samo da se pomenežje in krepki celjsko renegatstvo! Ako bi kaj takega ustanovila kaka slovenska občina, bi seveda ne bilo niti pri državi, niti pri deželi dobiti niti vinarja. In dr. Korošec bi obstruiral, da zve država za našo nezadovoljnost — vlada bi pa obstruicijo v prid nenastitnim klerikalnim zadolževalcem odkupila. Zato se vedno dobi denar, za slovenske šole pa ne.

Iz Ptuj. Pišejo nam: Oče Ornig je menda vendar dobil »pripravnega« človeka za uradnega načelnika. Moža kličejo za »Girtlerja« in v zadnji seji mestnega sveta so ga pomaknili v 9. plačilni razred. To je bila očitna nagrada za junaški čin Girtlerjev ob priliki Murkovega predavanja v Narodnem domu.

Kedaj dobimo lokalno železnico Polzela-Vransko-Motnik in dalje

zvezo s Kamnikom ali Domžalami? Za to se seveda junaški in principijelni obstrukcionista dr. Korošec ne briga. Nemškoštajerski državni poslanci so z železniškim ministrom prav marljivo v zvezi zaradi lokalnih železnic, ki jih rabijo na Srednjem in Gornjem Štajerskem — pri nas pa je na vrsti skrb za klerikalne rajfajznovke po Kranjskem. In vendar bi se imeli brigati baš naši poslanci najmarljiveje za izpolnitve železniške mreže na Spodnjem Štajerskem. Nimajo tu utemeljenih zahtev samo Savinčani, temveč tudi Mozirjani in Gornjegrajci, prebivalci Slovenskih goric in Sotelske doline. Ali kedaj bo dovolil dr. Šusteršič svojim štajerskim podnikom, da se bodo brigali za naše železniške težnje?

Zenska in akademična podružnica sv. Cirila in Metoda v Gradcu. Vsak prvi četrtek v mesecu priredita podružnici v Citalniških prostorih, Gartengasse 18, I., ob 8. uri zvečer, družabne sestanke s predavanji in prosto zabavo, na katere so vabljeni vsi prijatelji družbe. Prvi sestanek bo 2. januarja 1913. Predaval bo g. dr. Glonar o poljski pesnici Mariji Konopnicki. Prihodnje predavanje se pravočasno naznani. Zaradi stroškov se ni vabilo posameznikov, ampak samo vsa jugoslovanska napredna društva v Gradcu.

Koroško.

Tatvina bakra. V tovarni pri Sv. Magdaleni pri Beljaku so ukradli neznaní tatovi za več kot 500 kron bakrenih žic.

Mlad tatinski lovec. V lovišču ob Osojskem jezero je zasačil lovski paznik mladega fanta, ravno ko je ustretil srno. Fant je zbežal in pustil svoj plen pazniku. Žendarmeniji se je posrečilo, da so ga izsledili in sicer je to 16letni posestnikov sin Josip Kostler. Pri njem so našli dve izvrstni lovski puški in veliko streliva.

Priporočljiv najemnik. K neki gospe v Celovcu, ki je inserirala mesečno sobo, je prišel elegantno oblečen mlad gospod. Ogledal si je sobo in ugajala mu je soba in cena. Predstavil se je gospe kot novi uradnik pri mestni elektrarni. Znal je tako sladko govoriti, da ga gospa, ki bi bila rada oddala sobo tako čednemu gospodu, ni hotela izpustiti in mu ni samo odpustila nakup za najemnino, marveč mu je dala še celo 8 kron, da reši nemudoma svoj kovčeg in pride prej k nji. Mož je izginil z 8 kronami in žena zastoni čaka na zlahtnega gospoda.

Primorsko.

Imenovanje. Komisar I. razreda v nadzorništvu, Rudolf Koreys, je imenovan za višjega komisarja. — Za davčne oficiale v X. razredu so imenovani davčni asistenti H. Travnan, I. Tuzet, G. Stres in R. Dragovina.

Obsojeni klerikalci. Poročali smo že o izgrelih in nasilnosti klerikalcev na znanem shodu v Plavah, na katerem so se pokazali klerikalci v polni nagoti klerikalne nesramnosti. Seveda je te možakarje branilo klerikalno časopisje na vse pretege in trdilo, da so klerikalci nedolžni kot angelci. Toda obravnava, ki se je vršila v Kanalu, je pokazala celo stvar v popolnoma drugi luči in razkrinkala lažnjivo klerikalno časopisje. Večina teh možakarjev klerikalnih kolovodij v Plavah je bila obsojena. Obsojeni so bili: Kristjan Velušček,

župan v Auhovem, na 20 K globe, odnosno 48 ur zapore, Janez Grilo, Goljevice, starešina, 48 ur, Josip Markarovič, Goljevice, starešina, 24 ur zapore, Anton Velušček in Josip Velušček, županova sinova, na 3 dni in na 48 ur zapore, Vinko Gabrijelič, Ložice, na 24 ur zapore, Fran Medvešek, Robidenberg, na 48 ur zapore, in Josip Stanič, Gorenje polje, prvi podžupan in cerkovnik, na 24 ur zapore.

Pravočasna rešitev. Pod Brjami pri brvi je padla v Vipavo 5letna M. Miheljeva. Igralo se je dekletje pri perihali. Ker je voda precej narasla, je odneslo deklico, predno so jo mogle perice zagrabiti, naprej. Šele 300 m pod periščem se je posrečilo po mučnem naporu železniškemu uradniku Josipu Spetiču, da je potegnil deklico i zvode. Posrečilo se je, da so deklico, ki je bila že popolnoma brez zavesti, oživili.

Avtomobilska nesreča. Blizu Ajdovščine je trčil neki goriški avtomobil v voz posestnika Blagonje iz Svibnega. Na vozu je bila tudi žena posestnikova. Voz se je preuknil, pri čemur se je razbil, Blagonja pa težko poškodovan. V avtomobilu je bil slučajno zdravnik, ki je obvezal Blagonjo, katerega so odpeljali na to v goriško bolnišnico.

Nemški rogovilež v Trstu. Inženir Neuhold v škedenjskih plavžih mora biti, kakor posnamemo iz »Edinosti«, prava nemška zverca in strupen sovražnik Slovincem. Prepovedal je med drugim premikačem nositi veržice za piščalke v narodnih barvah. Izrazil se je, da za naprej ne bo več dopuščal, da bi se sprejemali na delov plavžih slovenski in hrvaški delavci, marveč samo — Nemci. Prav radovedni smo le, če bodo potem, ko iztirajo slovenske in hrvaške delavce (?), ostale tudi iste plače kot dosedaj. Kajti kakoršne razmere vladajo v teh plavžih, je strašno. Za delo v plavžih, 12 ur na dan, dobivajo delavci 2 kroni 10 vin. Radovedni smo tudi, ali dela inženir Neuhold v sporazumu z vodstvom in če vodstvo njegovo početje odobrava, ali počenja te zločnosti na svoj rovaš?

Nesreča pri delu. V novi luki v Trstu je padel pri razkladanju nekega parnika na 53 letnega delavca Ivana Terniča iz Rojana, težki tovor. Ko so ga sodelavci oprstili, je bil mož že mrtev.

Tatinski kupec. V trgovino Hausbrandt v Trstu je prišel mlad mož, elegantno oblečen, in kupil nekaj malenkosti. Plačal je z 20kronskim bankovcem. Ker trgovec ni imel drobiža, je šel v sosedno trgovino menjat. Ko se je vrnil, ni bilo več mladega kupca, v predalu pa je manjkalo 450 kron.

Turki v naših deželah in pesmih.

(Dalje.)

Spomladi l. 1471. se je dvignil Izak paša s 15.000 jezdec iz Bosne ter je pridrl preko Hrvaške na Kranjsko. Brez odpora od deželne gospodske so mogli Turki zarobiti 20.000 Kranjcev ter jih odvesti v Bosno. — Ista vojska se je nato vrnila in uplenila zopet 20.000 Kranjcev. Drugič je bilo Turkov 10.000, ki so požgali in opustošili vso deželo do Ljubljane. Potem so se vrnili domov. Toda na binkoštno nedeljo je prišel Izak paša še tretjič. To pot je imel zopet 15 tisoč mož seboj. Z Vinice ob Kolpi je jahal vso noč ter bil na binkoštni ponedeljek že na Rašici, nedaleč Tur-

zapazim, da so se ločili brzozjavni drogi od mene tja daleč na desno.

Kaj sedaj?

Da bi brezel po tisti umazani vodi, se mi ni nič kaj hotelo, kajti vedel nisem, so li tla trda ali ilovičasta, zato sem se odločil, da nadaljujem svojo pot ob holmu.

Toda tudi tistega romanja je bilo kaj kmalu konec. Komaj sem zopet stopil na pot, ki je bila nekaj gotovo trdna, kajti zložena je bila skoro iz samega kamena, pa mi je zopet zmanjkalo tal in pred seboj sem imel kakor poprej široko lužo.

Kakih trideset korakov onstran vode se je videla iz tega bazarja zopet pot, kakor širok greben in tako sem spoznal, da hodim gotovo po kaki stari poti, poplavljeni od Bojane, ki se je valila grda in rjava nedaleč na moji desni. Potipal sem s palico in res! — voda mi je segla komaj do kolen in tako sem, pazno tipaje razrta tla, brodil po vodi, dokler nisem stopil zopet na suho. Toda kmalu se je ponovilo isto in tako vse božje dopoldne, dokler nisem slednjič zapazil v dalji pod hribom par, skedenjov podobnih bajt. Čez vlažen travnik, kjer je bila zemlja, kakor da hodim po ljubljanskem Barju, sem prišel po dobrem četr ure do precej visoke, iz vej in različne druge navlake narejene meje, katero pa sem srečno preplezal in se napotil pro-

ti najbližji hiši, ki se mi je zdela od ostalih tudi nekoliko večja in lepša, dasi seveda o kakih lepoti ne morem govoriti, kajti bajta je bila kakor druge, začrnjena in lesena, v prtiličju ob precejšnji votlini nekake lesene prislomba, ki pa je bila kaj malo podobna vratom, v zgornji del pa so vodile lesene stopnice. Kakor sem sklepal po vsej zunanosti, je bilo pravo stanovanje zgornje, zato je tudi jaz odrl sem po stopnicah, ko pa obstanem na pragu, sem malce osupnil. V vsem prostoru ni bilo razen par majhnih nizkih stolov skoro nikake druge opreme, sredi tega mračnega prostora pa je visel od zakajenega bruna kotel, pod katerim je na široki železni plošči prijetno plapolal ogenj. Ob ognju pa se je sklanjala nad nekakim orodjem, ki je bilo precej podobno našemu kolovratu črnolasa deklica, ki me je gledala z začudenim obrazom. Prišel sem ji pripovedovati na vse mogoče načine, od kod in kam, toda deklet me je samo gledalo s svojimi velikimi temnimi očmi. Naposled je izpregovorila — kaj, tega ne vem, ker je nisem razumel in tisti trenutek sem zaslučil, da sem na albanskih tleh. Iz tega neprijetnega položaja me je naposled rešil človek, katerega bi se bil kje na samotni gotovo prestrašil: obleka zakrpana, zaplata na zaplati, za pasom samokresi in noži,

v desnici pa puško. Ko sta izpregovorila z dekletom meni nekaj popolnoma nerazumljivih besed, me resno pogleda in ponudi desnico. Samo to sem si zapomnil, da je dejal, stisnivi mi roko: »besa!« — potem pa mi je ponudil stolček in tudi sam prisedel k ognju. Poizkušala sva se razumeti na vse mogoče načine, a zaman. Toliko me je menda vendar razumel, da potujem v Skader, kajti pokazal je večkrat z roko v tisto smer in prikimal. No, prikimal sem tudi jaz, dasi nisem vedel čemu in zakaj in tako sva prikimalava skoro celo popoldne, zajemala iz velike lesene skledice neko sladko jed, ki jo je deklica zvalila v tistem začrnelim kotlu, proti mraku pa mi je pognil k ognju slamnato pregrinjajo in mi namignil, naj ležem. On in deklica sta odšla — kam, tega ne vem — za seboj pa sta zapahnila težka vrata.

Tako sem ostal sam pri pojemajočem ognju, zdaj pa zdaj sem stopil k mali odprtini, ki je služilo menda za okno in gledal na nebo ter mislil na dom, kjer je bil gotovo vse lepši sveti večer. Zalostna in težka je bila tista božična noč, no, drugo jutro so se vrata zopet odprla in zagonetni Albancem me je spremil daleč iz vasi po tistih mlakužah in jarkih, naposled pa mi zopet podal roko in me prepustil svobodno usodi.

1912.

Retrospektiva. V. V.

Zopet se bližamo koncu leta in umestno je, da se ozremo nazaj po poti, ki smo jo prehodili. Vsa množina dogodkov, kar so jih nam prinesli pretekli dnevi, naj gre zopet mimo nas, — le najbolj izraziti dogodki, — ki so pustili za seboj sledove.

Pričnimo pri svoji domovini. — V velikih krizah se je gibala Avstrija, bila je takorekoč permanentno v krizi, enkrat se je majal stolec grofu Stürgku, enkrat Aufenbergeru, ministri so padali in umirali in nove može smo videli na krmilu. Zunanji minister Aehrenthal je zbolel meseca januarja, nadomeščal ga je sekcijski šef baron Müller. Dne 18. februarja je umrl Aehrenthal, nič kaj dobrega spomina, in dobili smo Berchtolda. V sled tega je odstopil skupni finančni minister Burian in nadomestil ga je Bilinski. Meseca marca je podal Aufenberger demisijo, vendar pa je ostal še nadalje vojni minister. Umrl je tudi poljedelski minister Bráf meseca julija, njegov naslednik je baron Zenker. Trgovinski minister Rössler je odstopil meseca septembra in ga je nadomestil dr. Schuster pl. Bonnot. Začetkom decembra pa smo videli neslavni odstop vojnega ministra Aufenberga in šefa generalnega šta-

ba Schemue; dobili smo novega vojnega ministra Krobotina in za šefa generalnega štaba barona Conrada pl. Hötendorfa. Ministrski predsednik Stürgkh je hotel podati meseca maja zaradi bolezni svojo demisijo, vendar je ostal na svojem ministrskem stolu še do konca leta. Kriza se je razvila tudi enkrat zaradi rusinskega vseučiliškega vprašanja in tozadnega cesarjevega lastnoročnega pisma, vendar se je posrečilo to krizo poravnati. Zato so se začela pogajanja za cesarjevo lastnoročno pismo o rusinskem vseučilišču meseca decembra. Zaradi popolnosti hočemo tudi omeniti, da je bivši minister Ebenchoch umrl, v javno življenje pa se je vrnil dr. Gessmann.

Če si ogledamo delovanje parlamenta, vidimo, da je stala avstrijska zbornica letos prav pogosto pod vplivom klerikalne, zlasti slovenske obstrukcije. Meseca marca se je vršila v parlamentu kartelna debata, ponovila se je v jeseni. Službena pragmatika se je vlekla skozi celo leto, v odseku za državne nastavitve so igrali naši klerikalci svojo frivolno igro. Klerikalna ljubezen za uradništvo se je izkazala potem še v posebni luči meseca junija pri glasovanju o službeni pragmatiki, kjer se niti glasovati niso upali za svoje lastne predloge, ter so strahopetno pobegnili iz zbornice. Meseca decem-

jaka, kjer se je utaboril. Od tam je poslal najprej posamezne čete plenit in požigati okoli Turjaka, do Ljubljane, na Ig in na Preserje. Potem pa je krenil z glavno vojsko proti Ljubljani. Goreče vasi so opozorile Ljubljance na bližanje Turka; zato so se dobro pripravili ter mesto zavarovali. Izak paša se je torej premislil, ter je svoje jezdece iznova razdelil na več tolpe. Ena je odhru-mela ob Savi proti Kranju in ob Korkri, ter je vpepelila vas Veleovo s samostanom vred. Druga tolpa je jezdila v Savinsko dolino ter je spotoma požgala samostan Mekine. Ba-je je v okolici pobila in polovila 30 tisoč oseb. Tretja tolpa je divjala okoli Zatične, Mihovega in Metlike, ter pomorila mnogo ljudi. V jeseni istega leta so Turki opustošili tudi Kras in Vipavsko dolino, ter so pridrvili proti Gorici. V poročilu, ki so ga poslali celjski glavarji l. 1471. državnemu zboru v Regensburg, je čitati: »Lepa Zatična leži v pepelu, Pletenje je porušeno, Jurjev kloster razsut, v Savinski dolini sta dva samostana (Gornji grad in Nazaret), pravtako v predkrajih Ljubljane dva požgana in porušena, Veleovo in Mekine sta oplenjena, nune oskrunjene ali odvedene v sužnost. Na Kranjskem je razrušenih ali poško-dovanih 40, na Štajerskem 24 cerkev, 5 trgov je požganih, 200 vasi izropanih in popaljenih in sežgano in uničeno vse, kar je mogel doseči meč.«

Kranjski tlačanje so plačevali splošni davek »turški davek« in »tedenski vinar«, da bi se vzdrževala obrambna deželna bramba, utrdili so Krško, Višnje gor, Kočevje in Lož, večinoma le z lastnimi žrtvami, toda vse to ni zadostovalo, ker turških jez-decev, izurjenih v naskokih in umi-kih, je bilo preveč in njihov prihod je bil vselej prenegel, da bi se bili mogli za obran pripraviti. Cesar in država pa sta jih puščala vedno na cedilu, ali pa sta se jih spomnila pre-pozno. Slovenci so torej začeli sami graditi od leta 1471. nadalje tabore — ali tabre, t. j. stolpe in utrbe na strmih holmih, ali pa so obdali cerkve z visokim obzidjem in s stolpi. Tu so odbijali turške navale in semkaj so se zatekale ženske z otroci. V kletih teh zgradb pa so skrili svoje imetje in živež. Od Kolpe do Karavank, od Save pa do Soče so bili ta-ki tabori. Na Krasu, v Suhji Krajini in na Dolenjskem, da celo na Gorenjskem pa so se zatekali ljudje tudi v kraške jame in kotline. Na visokih, izrečno za to določenih gorah in hri-bih so zažigali velikanske grmade, čijih plamen se je videl daleč po de-želi, če so se bližali Turki. S temi kresovi so se Slovenci vsaj za silo zavarovali proti nekdanjim presene-čenjem, toda Turkov tudi taka sred-stva niso zadrževala.

Leta 1473. je udaril Turek men-da prvica skozi Koroško dolino na Ko-roško. Turški hudournik je uničil vso Podjunsko dolino do Celovca in Rožno dolino. Do 6000 Korošcev so odpeljali v sužnost, mnogo in mnogo po so jih pohabili ali pomorili. A bed-nemu koroškemu Slovincu ni prišel nihče na pomoč.

Ker jim država ni pomagala in jim je cesar namesto vojakov pošil-jal le dobre svete, naj molijo in ho-dijo na božjo pot, da bo bog odvrnil turško šibo od uboge slovenske de-žele, so se leta 1474. obrnili kranjski stanovni v svojem obupu na papeža Siksta IV. s sledečo tožbo:

»Nihče nam ne pomaga. V osmerih navalih so Turki deželo

marke, Metlike, Istrije, Krasa in še mnogih drugih krščanskih dežel, go-sposčin in krajev, ki so naši sosedje in ki trpe isto bedo kakor mi, nič drugega, kakor da izpraznimo deže-lo, mesta in gradove, ter da zapu-stimo svojo domovino ...«

Toda tudi papež jim ni pomag-gal.

Za velike semnje in cerkvene shode so Turki izvedli po ujetnikih, ki so jim morali biti kažipot. Leta 1475. je izvedel bosenski paša Ah-met, da bo na sv. Miklavža dan ve-lik semenj v Muljavi pri Zatični. Privihral je in odgnal seboj 4200 Slo-venov in Slovencev. Iz te dobe je na-pisal Josip Jurčič svojo prvo večjo povest »Juri Kozjak«, ki je izšla v izdanju »Družbe sv. Mohorja« že v več popatiskih.

Tega leta so gosposke poklicale v obrambno vojsko Štajerce, Koroš-ce in Kranjce, a ko so se ob Sotli udarili s Turki, niso imeli sreče. Turki so jih popolnoma užugali. Pa saj ni čudno, ker na vse pozive se je bilo zbralo baje le 450 mož, Turkov pa je bilo okoli 12.000!

Leta 1476. so Turki v štirih me-secih predvili vso Kranjsko in po-morili ogromno ljudi. Tudi na Koroškem so napravili mnogo škode. L. 1477. je privedel bosanski paša 32 ti-soč Turkov nad naše uboge, ponaj-več v lesenih vasesh živeče ljudstvo. Na svojih urnih in vztrajnih konjih so vihrali križem dežele ter plenili otroke in morili žene in može v svo-ji verski besnosti kakor zverine. L. 1478. in 1480. so uganjali svoje pasje grozovitosti tudi po Koroškem in Štajerskem, ter so odvedli seboj na tisoče ljudi, med njimi baje tudi 500 duhovnikov. Oropali so vse cerkve in jih porušili, požgali vse vasi in trge, oskrunjali žene in jih nato po-morili, natikali starce na kole ter odvedli deklice v turške hareme, dečke pa izročili v vzgojo janičar-jem. Z gradu v Gradcu je gledal ce-sar Friderik turško divjanje, pomaga-ti pa ni mogel. Utrujenih krajev so se Turki izogibali, ter so močne gra-dove in z debelim ozidjem zavaro-vana mesta navadno puščali v miru. Turški naval na Koroško je opisal verno Jakob Unrest, tedanji župnik v slovenski župniji Teholci nad Po-rečami ob Vrbskem jezeru. Unrest je sam preživel strašne boje koroških Slovencev s Turki, ki so divjali po Koroškem najhuje v letih 1476., 1478. in 1480. Dne 26. julija 1478. so prihrumeli Turki od Gradiške na Ko-roško in pri Kokovem blizu Trbiža so se jim postavili kmetje po robu. Vzdržali pa niso turškega naskoka, nego so bili deloma pobiti, deloma pa so se razbežali. Turki so imeli zdaj svobodno pot. Razdelili so se v več tolpe in vsaka zase je ropala in požigala po raznih krajih in dolinah. Tudi v Rožno dolino so takrat pri-hruli in odvedli seboj dosti plena in sužnje. Spomin na dogodka v Rožni dolini l. 1478. se je ohranil med Slo-venci še doslej. Rajni dr. Jakob Sket pa je po ustnem sporočilu in po zgodovinskih virih napisal svojo popularno povest »Miklova Zala«, ki je izšla v izdanju »Družbe sv. Mo-horja« že v 4. tisk. izd.

Leta 1483. se je vsulo preko Kranjske, Koroške in Štajerske zo-pet nad 10.000 Turkov. Ko so se do sita naropali in namorili, so se zopet zbrali na Štajerskem ter jo udrli pre-ko Hrvaške domov. A ob potoku Onavice na Hrvaškem so jim Hr-vatje in Srbi z nekaterimi kranjskimi plemenitimi in njihovimi slovenskimi hlapci zastavili pot. Slovinci

brambovcev z nemškimi poveljniki je bilo 4000 konjenikov in 8000 pe-šcev. Turški paša jim je poslal naj-prej 2000 svojih mož naproti, a krist-jani so jih zgrabili od vseh strani toli spretno, da jim ni ušel niti eden ter so bili posekani vsi na mestu. Paša se je nato začel pogajati z zma-govalci ter jim je ponudil vse ujetni-ke in vso živino, ako ga puste oditi. Kristjani pa so ponudbo odklonili. Paša jim je ponudil še denarno od-kupnino, ter jim obetal, da ga ne bo več na Kranjsko. To ponudbo so kristjani sprejeli, ker so se bali, da bi dal paša ujetnike poklati. Odpo-slali so v njegovo taborišče šest mož, da se pogode za ujetnike. Paša jim je pokazal 3000 najslabotnejših, ki jih je bil odbral iz množice; moč-ne, lepe in zdrave je bil že poskril. Premetenec je dal namreč več tisoč najboljših ujetnikov pokriti z odeja-mi, preprogami in z listjem. Ležati so morali na tleh in se niso smeli ganiti. Odpodlancem se je zdelo, da mora biti ujetnikov več, kakor le ponujanih 3000. Zato so prisilili pa-šo, da jim je obljubil še 1000 ujetni-kov. Medtem pa so krščanske čete turško taborišče obkolile od vseh strani, ga hipoma naskočile in so-vražnika večinoma vsega posekale. Pašo in 200 najodličnejših Turkov so ujeli in poslali kralju Matjažu (Kor-vinu) v dar. Od velike turške vojske je ušlo le okoli 800 mož, a tudi te so kristjani dohiteli in pobili.

(Dalje prihodnjé.)

Dnevne vesti.

+ Kaj, ko so same besede ...

V »Slovenčevih« prsih prebivajo različne duše in vsaka ga vleče na svojo stran. Nikoli se ni to tako po-kazalo, kakor za časa balkanske vojske. Začetkom te vojske je pri »Slo-vencu« prevladovala duša, ki je bila tako krščanska, da se je navdušeno zavzela za Turke in proti Slovanom. To je bila tista duša, ki je že mnogokrat sramotila Srbe in je na-vdušeno zagovarjala znani veleiz-dajniški proces in Friedjungove po-narejene dokumente. Toda občna ne-volja v lastnem taboru je provzročila, da je moral »Slovenec« zapustiti svoje Turkom prijazno stališče: list so dobile v roke druge duše in te so se z vneto zavzemale za pravično stvar balkanskih Slovanov. Pa je ravno v najkritičnejših urah prišla zopet druga duša in je v enem član-ku pobila in pohodila vse to, kar je bil »Slovenec« delal več tednov in pod tem člankom je bilo čitati slabo firmo: dr. Ivan Šusteršič. Sicer so dobile zopet druge duše »Slovenče-ve« vaje v roke in zopet so zapele druge strune, a kaj, ko ve zdaj vsak-do, da so to le prazne besede, ki ni-majo prav nobenega pomena in samo pričajo, da klerikalna stranka druga-če misli, kakor pa njeno glasilo piše. Zdi se, kakor da je klerikalni tabor razdeljen na dva dela: en del je za slovensko politiko, drugi pa proti njej. Praktičnega pomena to pač ni-ma, kajti odloča vodstvo in to vod-stvo je že izpregovorilo na usta dr. Šusteršiča. V soboto je »Slovenec« opravičeval svojo slovensko politi-ko. Njegovi argumentaciji ni ugo-varjati — ali to so same besede, po Šusteršičevem članku ni vredno o-njih razpravljati. Pribijamo pa očit-ke, ki jih je »Slovenec« naperil proti lastni stranki, pismo: »Pri nas pa je žal v zadnjih desetletjih zavladala neka nacionalna indifferenčnost,

kosmopolitizem, pesimizem in blazi-ranost«. Ti očitki so utemeljeni, ž-njimi je ožigosano tisto narodno iz-dajstvo, ki so je klerikalci zagrešili že v neštetihih slučajih in ki sploh označuje vso njihovo politiko, ali sprememilo se vsled tega v klerikalni stranki ne bo nič. So same prazne besede, kar piše »Slovenec«.

+ Božične solze. Mogočno so se ustili nemški listi in napovedovali Srbom ponižanje, vojno in celo uni-čenje. Vse divje sovraštvo, kar ga premore nemška duša, vse so nemški listi zivali nad Srbe. Sedaj naenkrat pa so začeli odnehavati, da, za-čeli so tarnati in naposled očitno jo-kati, da ne morejo živeti, če jim Sr-bi ne dajo zasluzka. Zdaj prosijo mi-lo, in ginja vso vladu vendar po-skuski doseči ugodne trgovinske po-godbe, da se bodo nemški žepi zo-pet napolnili z jugoslovanskim de-narjem. Pa mora biti res huda, če smemo verjeti nemškim listom. »Ta-gespošta« n. pr. pravi v svojem go-spodarskem članku, da še celo za-stavljavnice na Dunaju nimajo več denarja. Marsikak aristokrat ni mo-gel dobiti hipotek in je rodbinske dragocenosti zastavil, da si je pre-skribel vsaj nekaj denarja za Božič. A drugi, ki so prišli za tem, še na dragocenosti niso nič dobili. Če se že velikim aristokratom tako godi, ka-ko šele drugim ljudem! Božične sol-ze, ki jih zdaj toči nemško časopisje, so res ganjlive!

+ Glas iz Nemčije o slučaju

Prochaska. »Alldeutsches Tagblatt« priobčuje dne 21. t. m. na uvodnem mestu ta-le značilen dopis iz Beroli-na: »Čitajoče občinstvo v Evropi se je že tedne razburjalo radi grozovi-tosti, ki so jih baje zagrešili Srbi na konzulu Prochaski. Stvar je bila po časnikiških poročilih tako strašna, da so ti časopisi — ki se sicer ne sramujejo tako lahko — samo nami-govali, da se je Prochaski zgodilo nekaj takega, kar se ne da lahko po-vedati. Obšel je nas strah, ko smo slišali o skvarjenih brzobjavkah konzula Edla, kateremu je bila poverje-na preiskava, ko se je objava Edlo-vih poročil vedno in vedno morala odlagati na poznejši čas — končno ni nihče več vedel, kakšne strahote bi si naj predstavljal. Zdelo se je, ka-kor da bi bila mogoča samo ena osveta: popolno iztrebljenje srbske-ga naroda po Avstriji. Na drugi strani pa se je govorilo, da bo moral kralj Peter s krono na glavi prositi odpuščenja konzula Prochaska in du-najsko vladu seveda tudi. Dovolj te-ga. Kaj pa se je zgodilo konzulu Pro-chaski? Nič. Čisto nič. Morda ga je kakšen Srb malo grdo pogledal. Se-ve nepravilnosti proti mednarodne-mu pravu so se baje še vedno za-grešile. Toda kake? O tem previdno molče. Naša razburjenost se je že polegla. Najbrže nečejno naenkrat iz-trgati iz zob tega takega lepega »slu-čaja« senzacije željnega sveta. Ko se stvar takole malo pozabi, bo se že izkazalo, da ni bilo prav nobenega povoda za razburjenje. Ali je ta teater še vreden diplomacije? Ugled Avstrije ni postal večji vsled te afe-re in skoro bi človek razumel Čeha, ako proti sedanjim dunajski politiki vstrajajo v svojem odporu. Tudi Nemci v resnici ne mislijo drugače; samo njihovo časopisje, ki se samo tiska v nemškem jeziku, sicer pa ni nemško, marveč ultranemško ali židovsko, kaže mišljenje, ki ga želi vlada in dvor. V to pa so na razpola-gu sredstva. Saj menda ni v vsi Av-striji uglednejša lista, ki bi ne bil

podkupljiv, saj vemo v drugih sluča-jih prav dobro, da vlada ne štedi z denarjem, kadar si hoče zagotoviti podporo podkupljivega časopisja.« — Tako sodijo o aferi Prochaska ne morda Slovani, marveč Nemci iz rajha.

+ Zaradi ljubljanskega telefona se »Slovenec« zaletuje v našega po-slanca dr. Ravniharja, češ, da se je za ljubljanski telefon namenjena vsota porabila za telefonsko progo Du-naj — Sarajevo, dočim se bo v Ljub-ljani napeljavalo samo kakih 50 novih žic — vse to po krivdi ljubljanskega poslanca dr. Ravnihar. Informirali smo se o tej zadevi in izvedeli to-le: V proračun za l. 1912 je bil za telefon namenjen izreden kredit 20 milijonov kron. Uprav po zaslugi našega po-slanca se je od te vsote določil zne-sek 250.000 K za izgradbo in izbolj-šanje ljubljanskega telefonskega omrežja. Dr. Ravnihar je opetovano dregal sedaj poštino in brzobjavno ravnanje v Trstu, sedaj trgovsko ministrstvo, naj se prične z deli. Ne-šteto potov in pisem je bilo treba v to svrhu. Končno se je vendar po-srečilo doseči, da je ravnanje v Trstu izdelalo podrobne načrte in proračun ter ta izdelek odposlalo tr-govskemu ministrstvu v odobritev. To bilo je menda meseca oktobra. Ko je prišel dr. Ravnihar koncem novembra v ministrstvo, da bi po-dregal hitro rešitev zadeve, so mu povedali, da so morali načrte vrniti ravnanstvu v Trstu v popravo. Na vprašanje, se li bode začetkom leta 1913 pričelo z deli, pa se je odgovori-lo, da tega ne morejo reči, ker je mo-gče, da se spričo zunanjih dogo-dkov in spričo poostitve zunanjega položaja zastavijo vsa taka dela. Tak je bil torej položaj, ko je ob tej priliki naš poslanec interveniral v ministrstvu. To vse je »Slovenec« dobro znano, vsaj znano je njegove-mu informatorju. Razvidno pa je iz tega, da je prav malo honetno, oči-tati dr. Ravniharju kako krivdo, ako se z deli še ni bilo pričelo. Več, ka-kor poslanec dr. Ravnihar nihče dru-gi ne bi mogel storiti v tej zadevi pa bode »Slovenec« popolnoma po-mirjen, mu povemo še to, da sta mi-nole dni po naročilu Češkega kluba v tej zadevi poslanca Maštalka in Rav-nihar posredovala v trg. ministrstvu, kjer sta dobila zagotovilo, da se pri-čne z izgradbo telefona takoj po odo-bitvi načrtov in proračuna ter da se bode proračunana vsota porabila popolnoma neopirajšano.

+ Ali je Srbija nasprotnica ka-tolicizma? V zadnjem času so nemški krščansko - socialni listi ščuvali proti Srbiji tudi s trditvijo, da je Sr-bija edina država, kjer ni katoliške hierarhije, kar je baje dokaz, da so Srbi zakleti sovragi katolicizma. To trditev je po nemških listih posnel tudi londonski »Tablet«. In na to »Tabletovo« trditev je poslala gospa S. N. Walsh uredništvu tega lista to-le pismo: »Dovolite, da vam narišem svoje osebne skušnje o istem vpraš-anju. L. 1878. sem sprejela sveto birmo v belgradski katoliški kapelici. Bilo je nas toliko katolikov zbranih, da nismo imeli vsi prostora v cerkvi, zato so nam odstopili še vrt avstrijskega poslanstva, da je mogel škof Strossmayer tudi tu opraviti pre-dpisane obrede. Vsi ti katoliki menda niso bili Avstrijci. Ako je škof Stross-mayer dospel v Belgrad, ga je po-zdravljalo grmenje topov in v mesto se je peljal v dvorni ekvipaži. Kul-turni in cerkveni zakoni v Srbiji mi niso znani, toda dvomim, da bi bila

bra se je branje obnovilo. Prvo bran-je brambne reforme se je vršilo sre-di meseca marca in je bil zakon spre-jet že začetkom julija, nakar so se takoj vršili nabori. V ta čas so padli znani dogodki na Hrvaškem ter se je v Splitu konstituiral eksekutivni od-bor vseh hrvaških strank je skle-nil najostrejšo obstrukcijo v vseh ustavnih korporacijah, tedaj pred vsem v parlamentu proti cuvajizmu. Poznejši veliki Jugoslovani, naši kle-rikalci, so obsojali dalmatinsko obstrukcijo, ter so hoteli speljati Hrva-te na lim z navadno interpelacijo, na katero pa je celo ministrski predse-dnik grof Stürgkh odgovoril ter ob-sojal razmere na Hrvaškem. Edino slovenski klerikalci so obvarovali tudi Stürgkhovo ministrstvo v brambnem odseku velikanske bla-maže na škodo vsem onim, ki mora-jo plačati krvni davek. Redni proračun za leto 1912 je bil predložen me-seca aprila delegacijam, pred držav-ni zbor je prišel dne 22. oktobra. — Meseca decembra pa smo doživeli klerikalno obstrukcijo proti proračunskemu provizoriju. Aneksijski za-kon je prišel pred parlament meseca maja.

Vsakemu je tudi še sveže v spo-minu velikanski boj proti zakonom o vojaških službah za slučaj mobilizacije.

Ker že govorimo o parlamentu, je treba omeniti, da se je tam skozi celo leto glasila skrajna nezadovolj-

nost proti justičnemu ministru Ho-chenburgerju, ki pa je kljub jasnim besedam slovenskih poslancev nado-ljeval svoje, skoraj zločinsko prezi-ranje zakonov. Najhuje je završelo zaradi njegovega znanega jezikovne-ga fermana na Češkem, pa tudi naš ljubljanski poslanec mu, zvest svoj obljubi, ni dal vse leto odihla. Ven-dar sedi Hochenburger še vedno trd-no na svojem stolcu. Omeniti hoče-mo tudi podlo obrekovanje ponesre-čenega socialno - demokratičnega poslanca Silbererja od strani krščan-skih socialistov, ki je trajalo od ja-nuarja do junija.

Obnovila se je trozveza, zgodilo se je to meseca decembra, pripravi-la pa se je obnovev tež koncem ok-tobra, toda šele pod vtiskom balkan-skih dogodkov se je zdelo diploma-ciji potrebna obnovitev kot nekaka demonstracija. Zaradi te trozveze smo videli marca splovljenje dread-noughta »Tegetthofa« in je stopil dreadnought »Viribus unitis« sep-tembra v službo. Tudi nemški cesar je prišel na inspekcijo marca meseca ter se sestal pozneje v Benetkah z italijanskim kraljem, od koder je pri-šel tudi na Brionske otoke, septem-bra pa je inspiciral švicarsko milico. Znamenja nemške hegemonije!

Zalostno sliko avstrijskih raz-mer smo pokazali tudi v Londonu, kamor sta prišla dunajski in praški občinski zastop, ki pa sta ostala lo-čena drug od drugega zaradi skanda-

loznega zasledovanja čeških šol zla-sti na Dunaju. Sliko razmer na Ogr-skem so podali ogrski opozicionarci na Dunaju.

Na Dunaju vreme ni bilo ugodno evharističnemu kongresu, s tem se tedaj ni mogel postaviti, postavil pa se je z vednimi škandalom v občinskem zastopu, kjer je celo neki Bauer stre-ljal. Končni škandalozni padec župa-na Neumayerja je odkril najhuje gnjilobo med krščansko - socialnimi velikani. Posebno so se odlikovali dunajski špisarji za časa vojne na Balkanu po sirovosti in imeli smo ce-lo značilno veleizdajniško afero, ki je izkopavala mnogim mladim Jugo-slovanom eksistenco. Znale so du-najske občinske volitve meseca aprila, blamaža za krščanske socialiste. Dne 9. junija je zletela v zrak smod-nišnica v Möllersdorfu in dne 9. ju-nija je bil izvršen atentat na drugo smodnišnico. Sploh so bile baje letos smodnišnice precej pogosto atakirane, kljub temu jih niso odstranili iz nevarne bližine mest, n. pr. iz bli-zine Ljubljane.

V deželnih zborih smo doživeli dosti kravalov. Na Zgornjeavstrijs-kem so se upirali napredni poslanci proti občinskemu redu po vzorcu kranjskega, češki deželni zbor sploh ni delal, ker se ni dala doseči češko-nemška sprava, v Dalmaciji so ob-struirali januarja pravaši, začetkom februarja je protestiral poslanec Bi-ankini proti dogodkom na Hrva-

škem. Bukovinski deželni zbor je vi-del svoje kravale, na Moravskem so se pojavila nasprotstva med Čehi in Nemci. Iz odseka za volilno reformo v Galiciji so izstopili Rusini, ker so bile odklonjene njih zahteve po za-stopstvu ter so začeli s hrupno obstrukcijo. Pogajanja za delazmo-žnost gališkega deželnega zbora so se vršila celo leto, a ostala so brez-uspešna. Začetkom februarja je bil odgođen tudi štajerski deželni zbor, ker ni bil delazmožen in se ni sestal celo leto. Vzroki so znani in tudi ni naš namen, jih raziskavati, kar bi nas privedlo čez okvir namena te skice. Goriški deželnozborski rudi-ment je zboroval od 11. januarja do 3. marca. O kranjskem deželnem zboru niti ne govorimo, ker čutimo posledice njegovega delovanja in je njega delovanje razvidno tudi iz drugih dogodkov v naši deželi. Naša klerikalna deželnozborska večina se je zlasti proslavila z razveljavlje-njem mandatov poslancev Reiserja in Ribnikarja, ki pa sta izšla pri na-domestnih volitvah dne 24. septem-bra kot zmagovalca iz volilnega bo-ja, pri katerem je moral sodelovati tudi že novi občinski volilni red. — Čestni zakon imamo tudi že na hr-btu, zato se ni posrečilo uvesti kleri-kalcem obligatoričnih posredovalnih uradov. Podržavljena je ljubljanska policija, gledališče pod umetniško kuratelo, napredno učiteljstvo oško-dovano vsled krivične razdelitve

podpor, naprednemu gasilstvu so po-skusili v deželnem zadragniti grlo, zraven pa se je deželni odbor bavi-l pridno z denunciacijami, spravil po-slanca Ribnikarja iz osvete za Kre-garjevo afero v preiskovalni zapor in denunciral napredno stranko za-radi dogodkov na Hrvaškem. Seve-da je deželni odbor agitiral pri volit-vah v Beli Krajini, ko je bil izvoljen Dermastija. Da bi napravili Ljublja-ni škodo, so zahtevali v fingirani prošnji priklopitve Spodnje Šiške. Napravili so zvezo s hrvaškimi pra-vaši koncem oktobra, prej pa so bili poklicani meseca avgusta hrvaške klerikalne dija-ke v Ljubljano, da so pozivali na pokole naprednjakov. Pozabiti ne smemo, da so otvorili deželno banko in da nadaljujejo s svojimi spekulacijami za električne centrale. V pravo luč pa je postavil naše klerikalce njih lastni pristaž pl. Šuklje, ko je s številkami dokazal pogubnost njih gospodarstva v de-želi. Nenaravno zvezo socialnih de-mokratov s klerikalci smo videli v Mostah, spominjamo se tudi klaver-ne Radeščekove vloge meseca av-gusta, ko je obiskal poslanec Choo naše mesto. Kljub vsemu temu pa moramo priznati, da je napredna mi-sel po celem Kranjskem močno na-predovala. To nam dokazujejo sijaj-ne zmage v mnogih občinskih zasto-pih, kjer naprednjaki niti upali nismo na tolike zmage. Omenimo mimo-grede tudi Šiško, izmed drugih uspe-

srbska vlada zavrnila kakega duhovnika, ki bi bil poslan iz Rima. Vem, da obstoji v Belgradu posebno komunalno za katoliške in znani so mi Srbi, ki so katoliki. — Ali ni zanimivo, da mora Angležinja desavirati dunajske krščanske - socialne liste glede njih laži o Srbiji?

† Z Vrhniške prihlaja luč... Kranjski Nemci pod pokroviteljstvom kranjske šparkske ne vedo, kako bi zopet dobili vsaj nekoliko veljave na Kranjskem. Nepobitno dejstvo je, da se to bankrotno Nemstvo na Kranjskem vzdržuje edinoletno kratkovidnosti enega dela slovenskega prebivalstva, ki se je pa tudi v zadnjem času začelo previdno umikati ter se polagoma osamosvajati. In to je začelo Nemcem delati skrbi. Dolgo so mislili in mislili, kakšne limanice bi začeli nastavljaliti, da bi zopet lovili one slovenske kaline, ki so jim bili prej podpora in rešitev. In vrhniški voditelj klerikalcev v nemški loži, deželni poslanec in po milosti rajne Kočevarice veleposelnik, Mulley je jo pogruntal. Nemci hočejo namreč začeti z novim letom na stroške kranjske šparkske izdajati slovenski tisk, s katerim bodo lovili nerazsodne ljudi. Toda že danes je gotovo, da bo ta slovensko pisan nemško - nacionalni list doživel ravnotako blamažo, kakor jo je doživel svetnik Mulley o vrhniškem občinskem svetu, kjer so mu dali njegovi klerikalni pristaši prav sijajno nezaupnico.

† Hišna preiskava radi pisma iz Pulja. Ne davno tega je gospod N. N. čital v neki brivnici pismo, ki ga je dobil od znanega mu mornarja v Pulju. Ker so dandanes povsodi »špiclji«, je bil ovađen radi onega pisma in te dni je bila hišna preiskava na njegovem stanovanju. Hišna preiskava je izvedel policijski agent Toplikar. Pri preiskavi se je v prvi vrsti šlo za to, da se najde ono mornarjevo pismo. Hišna preiskava sicer ni imela zaželenega uspeha, vendar temu pa se vodi proti imenovancu kazenska preiskava. — Ta slučaj uči, da je treba skrajne previdnosti in pozornosti, ker Ljubljana kar mrgoli tajnih agentov in špicljev. Torej pozor pred špiclji!

† Promocija. Dne 21. t. m. je bil na vseučilišču v Gradcu promoviran doktorjem vsega zdravilstva gospod Vladimir Vrečko. Čestitamo!

† Članek »Slovenskega Naroda«. »Profesor Masaryk o svojih vtiskih v Srbiji« priobčuje v celoti v srbskem prevodu belgradska »Samouprava«, oficijozno glasilo srbske vlade.

† Umrl je v Ljubljani v visoki starosti gospod Josip Travner. Sel je v pokoj pred davnimi leti zaradi bolezni na obeh in dasi slep, se je vendar ves čas živo zanimal za javno življenje in vsikdar zvesto volil z narodno - napredno stranko. Blag mu spomin!

† Za vojake na mejah se nabirajo prispevki. Vsakdo pač misli, da se bodo ti prispevki porabili za polboljši pri hrani, za darila v gotovini itd. Saj je znano, da morajo vojaki semtertja gladovati in da jim primanjkuje zlasti denar, da bi si nabavili najnujnejše potrebščine. Toda vojaki bodo dobili za »božičnico« samo »vizitijerke«, mesto malo večje porcije mesa, koščka potice in par dobrih smodk in cigaret. S takšno »božičnico« bi bili vojaki zadovoljni, z »vizitijerkami«, kakršne dobe vojaki naše vojne mornarice, pa se jih ne bo čisto nič razveselilo. To naj uvažujejo merodajni krogi.

hov obrtno sodišče in trgovsko in obrtniško zbornico, kjer so se bili klerikalci očitno zvezali z Nemci. — Neomejene ne smemo pustiti slovenske zmage v Trzinu in gradnje Belokranjske železnice, kjer si dela kapital klerikalec Lončarič. Po interesu smo dobili v Ljubljani zopet župana, dr. Ivana Tavčarja, ki je bil slovesno instaliran dne 20. januarja in pod katerega vodstvom je izvršenih že toliko nučnih in koristnih zadev za Ljubljano. V našem stolnem mestu smo imeli priliko pozdraviti povodom streljanja alpskih polkov tudi nadvojvodo Friderika. Žal, se moramo spomniti tudi mnogo težkih izgub, med njimi smrti pesnika Antona Askerca, ki nam je umrl dne 10. junija. Začetkom decembra smo izgubili naprednega poslanca dr. Vilfana. Vsakemu je tudi še v spominu velika nesreča v gorah, ki se je pripetila v Veliki noči na Stolu.

S Koroškega nimamo poročati nič veselega. Teško se godi Slovencem onkraj Karavank. Bijejo boj, odločno in močasto, napredka pa ni pravzaprav v tem vilajetu. Tudi pod novim deželnim predsednikom Fries - Skenejem se razmere niso obrnile nič na bolje. V Vernbergu so sicer zmagali Slovenci, drugod pa podlegajo. Zalostna slika, — treba bo tam še mnogo dela. Umrl je v Celovcu tudi prof. dr. J. Sket. (Dolje prihodnjice.)

— Dobrodolna loterija za slovenske umetnike. Te dni so se začele tiskati srečne dobrodolne loterije na korist slovenskih upodablajočih umetnikov ter se začno po novem letu razprodajati. Upravne posle je prevzel na prošnjo odbora magistratni knjigovodski uradnik gospod Rajko Boltavter. Slovenski upodablajoči umetniki so prostovoljno podarili veliko število svojih umotvorov za dobitke te loterije ter so vsa ta dela resnično umetniške vrednosti. Prodajne cene teh slikarskih in kiparskih del so od 5—1500 K. Skupna rednost vseh dobitkov pa znaša 12 tisoč kron. Srečke se bodo prodajale po 1 K. Dobitkov bo 200, srečk pa se izda 20.000. Dobitki se javno razstavijo.

— Deželni muzej bo v četrtek, dne 26. decembra dopoldne od 10. do 12. odprt za javni poset; popoldne ostane zaprt.

— Knjige »Matice Hrvaške« za leto 1912 so došle in jih člani dobe v tiskarni Dragotina Hribarja v Ljubljani (Dunajska cesta).

— Ustavljen promet na šentpeterskem mostu. Mestni magistrat je pod kaznijo prepovedal voziti s težkimi in tovornimi vozovi ter avtomobili čez šentpeterski most, ker obstoji nevarnost, da se sesede. Voziti smejo čez ta most samo lahki vozovi, in tudi ti samo korakoma.

Volitev zastopnikov učiteljskega v kočevskem okraju vršila se je v soboto, dne 21. decembra 1912. To pot postavili so tudi Slomškarija svoje kandidate, ter so celo ljubimkali in snubili kočevske nemške učitelje in učiteljice. A vzlic temu so imenitno pogoreli. Izvoljeni so z veliko večino zastopniki naprednega učiteljskega in sicer: Stefančič Franc, nadučitelj, Vel. Lašče; Loser Ivan, nadučitelj, Borovce (Koč.). Namestnika: Wigle Ferdo, nadučitelj, Loški potok; Kaucky Friderik, učitelj, Kočevje; Slomškarija nadučitelj Štrukelj iz Dobropolja in učiteljica Marija Tomc iz Ribnice dobila sta 9 reči: devet glasov! Deželni odbor dobil je za krivično razdelitev ravno v kočevskem okraju pošten odgovor!

Dom na Vršču bo 25. in 26. decembra ter na Silvestrov večer in Novega leta dan odprt in oskrbovan ob ugodnem vremenu. Pot je iz Kranjske gore na vrh zvožena, sneg ne visok. Tura ni težja kot v poletju; brez nevarnosti! Sankati iz Vršča v Pešenco neprekosljiv vžitek! Tudi sicer je zimska gorska pokrajina v okolici Vršča in Kranjske gore nepozabne krasote!

Kinematograf »Ideal«. Samo danes se še predvaja krasna, učinkovita drama »Prežveča smrt«, ki nam predločuje ljubezen hčerke do svojega očeta. Drama je posneta iz artistskega življenja in vzbuja vseh skozi napeto pozornost.

V mestni klavnicu se je od 8. do 15. decembra zaklalo 67 volov, 1 bik, 9 krav, 360 prašičev, 109 telet, 10 koštrunov in 12 kozličev. Vpeljalo se je 528 kg mesa, 13 zkalnih prašičev in 25 zaklanih telet.

Narobe svet. V soboto ponoči je šla po Florjanski ulici neka vesela trojica, in sicer mož, žena in njun prijatelj. V tem, ko sta šla oba možka mirno, je bila pa mestu njih boljša polovica zelo glasna. Vriska je bilo celo pot tako, da je resno kalila nočni mir ter s tem privabila na pozornost stražnika. Ko je ta nočno prikazen ustavil in jo legitimiral, sta se zanj postavila njen mož in prijatelj in začela varnostnega organa poučevati in protestirati, češ, da ne razumi svoje službe itd., vsled česar je ta vse tri legitimiral in imajo sedaj vsi trije pričakovati ponovni »interview«.

S ceste. Ko je v soboto popoldne Česnovarjev hlapec Alojzij Kozlevčar na domačem dvorišču na Dolenjski cesti vpregel konja, se mu je ta splašil in dirjal proti prelazu na Dolenjski cesti, pri katerem so bile takrat zaradi vlaka prečnice zaprte. Čez prvo je skočil, drugo je pa predlomil. Konj je pri dirjanju tudi podrl pri postajališču električne železnice napis.

Tatvina v vlakcu. V soboto je bila Antonu Kuharju med postajama Brežice in Ljubljano v vlakcu iz žepa ukradena denarnica, v kateri je imel 25 K.

Delavsko gibanje. Včeraj so se z južnega kolodvora odpeljali v Ameriko 4 Hrvatje, nazaj jih je prišlo 100. Iz Budimpešte je prišlo 90 Lahov. — V soboto je šlo v Ameriko 6 Slovencev, nazaj je prišlo pa 40 Slovencev, 90 Hrvatov, 200 Ogrov in 40 Bolgarov. 20 slovenskih tesačev je prišlo iz Romunije, 50 rudarjev je šlo iz Kočevja na Stajersko.

Izgubljeno in najdeno. Neki gospod je izgubil v soboto dopoldne od »Jadranske banke« pa do topničarske vojašnice bankovec za 1000 K. — Ana Cuzakova je našla srednjo vsoto denarja. — Hlapec Fran Oropečnik je izgubil papirnato vrečko, v kateri je imel bankovec za 100 K in neko poštno potrdilo. — Neka da-

ma je izgubila bankovec za 50 K. — Sprevednik Josip Katalan je našel samokres.

Društvena naznanila.

Društveno božičevanje priredi ljubljansko prostovoljno gasilno in reševalno društvo na sv. Stefana dan, dne 26. decembra t. l. v veliki dvorani »Mestnega doma«. Spored: 1. Ob 4. popoldne: Obdarovanje otrok z božičnicami. 2. Ob 7. zvečer: a) nagovor predsednika; b) čarobna razsvetljava božičnega drevesa; c) zabavne igre; d) prosta zabava. Pri večernem božičevanju sodeluje slav. »Slovenska Filharmonija«. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina 60 vin. — Otroci 30 vin. — Čisti dohodek je namenjen društvu bolniškemu in podpornemu skladu.

Uslužbenci električne ceste železnice v Ljubljani vabijo na zabavni Silvestrov večer, katerega prirede dne 31. decembra t. l. ob 8. zvečer v gostilni gosp. I. Jeleniča pri »Majarončku«, Stara pot. — Ker je čisti dohodek namenjen novo ustanovljenemu podpornemu društvu, se preplačila hvaležno sprejemajo. Vstopnina 40 vin.

Dobrodolno društvo tiskarjev na Kranjskem je priredilo včeraj ob 4. popoldne v »Narodnem domu« svojo običajno božičnico. Spored je bil zelo mnogovrsten in je bil za mladino zlasti zanimiv. Obsegal je pevske točke, katere je izvajal ad hoc sestavljen pevski zbor, glasbene točke, tombolo, božično alegorijo z Medvedovo deklamacijo: »Janče in Jerica«. Ob božičnem drevescu se je vršilo tudi obdarovanje otrok. Božičnico je poselilo mnogo prijateljev in znancev tiskarjev, posebno pa je bilo mnogo otrok, katere je ta lepa prireditev pač popolnoma uzadovoljila. Za dobro jed in pijačo je skrbela kuhinja in klet ge. Dražilo v e, društvu pa je lepa prireditev v korist sirot umrlih tiskarjev prinesla tudi mal prispevek.

Čitalnica v Šiški ima svoj redni letni občni zbor, kakor vsako leto, na praznik sv. Stefana ob 2. popoldne v čitalnici. Dnevni red kakor običajno. Vse č. člane vljudo vabi k udeležbi odbor.

Prosveta.

Iz gledališke pisarne. Na sveti dan, v sredo popoldne ljudska predstava ob najnižjih cenah domačega ljudskega igrokaza »Divji lovec«, zvečer opera »Hoffmannove pripovedi«, ki jo je sprejel občinstvo z velikim navdušenjem in v kateri sta si osvojila nanovo angažirana člana mahoma simpatije. — V četrtek popoldne zadnjič v sezoni ob nizkih cenah zabavna in melodijozna opereta »Boccaccio«, zvečer Shakespearova veseloigra »Vesele ženske vindorske«. — Drama pripravila za nedeljo, dne 29. decembra »Ubijača«, prihodnja operna novost bo »Naskok na mlin« z gđ. Lowczynsko, gospodom Harnerjem in gosp. Fejfarjem v velikih vlogah.

Slovensko gledališče. V soboto in nedeljo zvečer so peli »Hoffmannove povesti«, vsem znano in tudi vsem priljubljeno Offenbachovo opero. Predstava je v celoti dobro uspela in zlasti nas zanimajo v njej novoangazovane pevske moči. Poslušali in gledali smo prvič novega tenorista gosp. Harnerja in novo sopranistko - primadono gđ. Lowczynsko. Pri prvem stopu v vseh kretnjah njegove igre in enako vseh legah njegovega petja, bodisi fortissima ali pianissima, jasno in odločno na dan diskretna eleganca, ki je združena z veliko igralsko in pevsko rutino. O njegovem tenorju je mogoče z mirno vestjo zapisati, da je navzdol in navzgor in enako v sredini po svoji barvi vseskozi simpatičen, za uho blag in prijeten. Gladkoba in zaokroženost posameznih tonov in postopkov v višino ali nižino, izvedena tam, kjer je treba, z virtuozno dinamiko, nas je prepričala, da imamo pred sabo izbornu izšolanega pevca. — Gđ. Lowczynska je pela v tretjem dejanju bolno Antonijo in veseli nas, da moremo o njej poročati same lepe reči. Gospodična pevka razpolaga z bogatim sopranskim materijalom, ki mu pospešuje uspehe dobra šola. Zlasti poln in lepe barve je njen sopran v srednjih legah, vendar mu nikakor ne manjka potrebne višine. Tudi njena igra ne zaostaja za petjem. Naravna je, prirčna in polna živih intimnosti. Razen te gospode treba upoštevati pri sobotni premijeri velik uspeh gosp. Križaja, te mlade in nadarjene moči našega odra, ki neprenehoma rase v svoji umetnosti. Njegov basovski bariton pridobiva v nižini moč in širjavo in se od časa do časa zvočneje in lepše zabavljuje. O Križajevi vsestranski sposobnosti nas uverjava dolga vloga, ki jo je rešil v Hoffmannovih povestih, zlasti v pevskem oziru na vsestransko zadovoljnost. Gospodična Peršlova je bila tudi prav do-

bra, gospodična Rihterjeva je odigrala svojo vlogo s srčkanim šikom, v pevskem oziru pa je manj ugajala gđ. Fantova. V drugem dejanju — če se dobro spominjam — se je zakasnil nastop gosp. kapitana, in v splošnem ni bilo zaznati, da bi se razpenjalo nad igralkami in igralci »jasno nebo italijansko«. Manjkalo je strasti. Posebe zaslužita pohvalo še gosp. Fejfar in gosp. Kovač. — V nedeljo popoldne smo videli pred »Komedijo zmešnjav« Čehovega »Snuhača«. Omenjam gosp. Povheta s hvalo in tudi g. Setilovo s priznanjem. Gosp. Danilo bi bil dober, če bi mu ne bila trda predla za tekst. Zdi se mi, da navzoče občinstvo šale ni razumelo, ali da ji je sledilo brez prave pozornosti. Da bi sicer ženin Lomov, ki je opremljen od nog do glave s finim humorjem Čehova, ne izzval več smeha in dobre volje, kakor je bil to včeraj slučaj, ne verjamem.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Otroci so ga izdali. V Trzinu so povedali otroci občinskemu stražniku, da neki možki po trgu berači. Temu se je res kmalo posrečilo prijeti 40 let starega Pavla Kerna, tovarniškega delavca z Jezerskega. Priveden v občinski zapor, je dal svoji jezi duška s tem, da je jel preklinjati Boga in psovati stražnika. Kern se pred sodiščem zagovarja s tem, da je bil takrat pijan in se ne spominja, kaj je govoril in počel, kar pa so zaslišane priče ovrgle. Obsojen je bil na 6 mesecev teške ječe, po prestani kazni se bo de pa oddal v prisilno delavnico.

Zakaj bi si ne privoščil nekaj klobas, tako si je mislil Miha Mulej, 21 let stari tovarniški delavec na Javorniku, saj je dobro vedel, da jih ima Marija Pristavc na Koroški Bili v svoji zalogi, pri kateri je preje stanoval ter so mu bile domače razmere dobro znane. In res je v noči s silo vdrl v to stanovanje in si prilastil kakih 25 klobas, katere je pridno kahal in tudi drugim kak grizljaj privoščil. Nekaj dni po tem je pa skozi streho vlomil v kantinsko barako na Javorniku in izkaznil Jožefu Pogačniku denarnico z gotovino 72 K. Sumljivo njegovo vedenje po tatvini in izdatki, ki niso bili v primeri z zaslužkom, so ga izdali, krivda mu je bila po pričah dokazana, ter ga je sodišče obsodilo na 6 mesecev teške ječe.

Zaupanje svojih službodajalcev je zlorabila Marija Selič. 21 let stara prodajalka pri trgovcu Franju Kobalu v Vrhoplju. Zakonskima Kobal se je potratnost, zlasti na obleki prodajke Selič malo čudna zdel. Slučaj je nanesel, da je obdolženka izgubila ključ od svojega kovčega, katerega so Kobalovi našli. Ob njeni odsotnosti sta gospodar in gospodinja kovčeg odprla in našla notri skritega večjo množino denarja, zlasti drobca. Slučajno sta pozabila na mizi njen robc nazaj v kovčeg položiti, kar je zbudilo pri Seličevi sum, da je tatvina odkrita. Zategadelj je urno poskrbela drobiž, a ko jo je gospodar trdo prijel, je priznala tatvino in mu izročila 330 K. Drugi dan sta se pa še našla na stranišču skrita dva bankovca po 20 K. Obdolženka, katere tatvino ne taji, je bila obsodena na 3 mesece teške ječe.

V tajni razpravi je bil Šimen Pogačar, 40 let stari strojni mazač v Sp. Radovni, obsodjen na 8 mesecev teške ječe, ker je pred štirimi leti oskrnil štiri nedorasle deklice.

Razne stvari.

*** Petnajsti ribljskih čolnov se potopilo.** Iz Derbenta poročajo: Ndaleč od morske obale se je potopilo petnajst ribljskih čolnov, v katerih je bilo 41 ribičev. Najbrže so vsi potonili.

*** Velika eksplozija bencina v garaži.** Iz Bukarešte poročajo: V garaži finančnega ministra Marghilomana je bila pri eksploziji bencina ena oseba usmrčena, dve pa težko ranjeni. Poslopje je bilo težko poškodovano.

*** Šest oseb zbolelo vsled zastrupljenja z mesom.** Iz Berlina poročajo: V Wolpachu je zbolelo šest oseb vsled zastrupljenja z mesom. Dve osebi sta že umrli, dve drugi sta v smrtni nevarnosti.

*** Stavka tiskarjev v Sarajevu.** Iz Sarajeva poročajo: Stavka tiskarjev, ki traja že od meseca aprila t. l., je bila v petek končana. Prišlo je do sporazuma med šefi in zastopniki tiskarjev.

*** Vlom v hranilnico.** Iz Sobotice poročajo: V petek ponoči so vlomili v tukajšnjo hranilnico ter ukradli za 48.000 kron dragocenosti in 6000 kron gotovine. Policija je kot sumljivega aretirala strojevodjo Henrika Sauerja.

*** Velike aleparije.** Iz Novoga Jorka poročajo: Oblasti so aretirale nekega uradnika Sterling-Debenture-

Company, družbe za prodajanje akcij. Kompanija je prodala za petdeset milijonov ničvrednih akcij, vsled česar je bilo 150.000 oseb oškodovanih.

*** Milijonski slepar pobegnil.** Iz Pariza poročajo: Znani finančnik Rochette je pobegnil. Rochette je bil zaradi mnogoštevilnih sleparij v skupnem znesku 150 milijonov frankov obsojen na tri leta ječe. V petek bi moral nastopiti kazni.

*** Klanje otrok v otroškem zavetišču.** Berliner Tagblatt poroča iz Petrograda: V nekem predmestju Arhangeljska so zaprli otroško zavetišče, v katerem so v teku 35 let pomorili več nego tisoč otrok. Morilko Kusnezovo in mestnega zdravnika Kutusova, ki ji je izdajal mrtvaške liste, ne da bi si ogledal mrtvece. Pride do senzacijskega procesa, pri katerem bo mnogo oseb kompromitiranih.

*** Železniške nesreče.** Iz Maribora-Szigeta poročajo: Vlak industrijske železnice je pri Dumbriavi padel z železniškega nasipa. Lokomotiva in šest vozov se je razbilo, kotel lokomotive je eksplodiral. Ena oseba je bila smrtonovarno ranjena, dve osebi težko, šest pa lahko. Strojevodja se je smrtno nevarno opeknel. — Iz San Remo poročajo: V predoru Kap Nero med Ospedaletto in San Remo je skočil vlak s tira. Od pasažirjev ni bil nihče poškodovan. V vlakcu je bilo tudi črnogorsko poslanstvo, obstoječe iz enega princa, dveh generalov in dveh spremljevalcev, ki so bili v najstrožjem inkognito na potu iz Londona v Rim.

*** Zahteve lastnikov kinematografov.** Z Dunaja poročajo: Lastniki kinematografov, ki so člani državne zveze, so predvčerajšnjem zvečer zaprli svoja gledališča, da se morejci udeležiti protestnega shoda. Shoda se je udeležilo tudi mnogo poslancev. Predsednik državne zveze, Juhasz, je preciziral zahteve lastnikov kinematografov. Ti zahtevajo, da se naj ministerialna naredba izpremeni v tem zmislu, da je le šoloobveznim otrokom prepovedano obiskovati predstave. Govornik je nadalje zahteval, naj se uvede enotna cenzura, kateri se morajo ukloniti vse provinčne oblasti. Obenem naj se uvede tudi vsiljena oblast za to cenzuro. Govoril je tudi poslanec Neunteufel, ki je obljubil, da se bo zavzemal za zahteve lastnikov kinematografov.

*** Tolstojev naslednik.** Po ruskih ječah, od ene do druge, hodi čudni mož, ki je tudi »zločinec«. Sergej Mihajlovič Popov — tako se imenuje — noče nositi pasporta (pasa), brez katerega ne more biti nihče na Ruskem. In to je — njegov — zločin. Sergej Popov je obiskoval sedmi gimnazijski razred in tedaj se je zaljubil v Tolstojev spise, predvsem v njegov nauk, ne protiviti se zlu. In potem se je namenil uvesti to načelo v prakso. Pustil je študij ter se podal brez vseh sredstev na pot po Rusiji. Dela pri kmetih za kos kruha — denarja ne vzame — in vse, kar mu preostaja, razda siromakom. Med te nepotrebne stvari prištevata tudi več nego eno srajco. Znan je pod imenom »evangeljsko dete« ali pa tudi kot »Sergio bezserebrenik« (brez denarja). Sergej Popov je globoko in iz prepričanja veren človek, ki hoče živeti po nauku Kristusovemu tako, kakor je to učil Tolstoj: »Sem sin božji,« pravi Popov, »poslan na svet, da izpolnjujem voljo svojega boga očeta. In njegova volja je, da ljubim vse ljudi na svetu.« Za »sine božje« smatra Sergej Popov razen sebe vse ostale ljudi na svetu in po tem tudi napram njim postopa. Potnega lista, kakor smo rekli, ne nosi. Ko ga primejo in zaprejo, noče ničesar povedati o sebi, kako se imenuje in kje je doma. Največ, kar pove, je, da se imenuje »brat Sergej«. Življenje tega verskega sanjača in idealista je začelo zanimati vso rusko javnost, prav posebno pa čestilce Tolstoj. V »Ruskem Slovu« pravi K. Grekov: »Če bi še živel Lev Nikolajevič (Tolstoj), bi pomagal Sergeju, da bi prišel s svojega blodišča. Toda, nje ga ni več. In vsled tega se obračamo do vseh dobrih ljudi, ali ne more nihče pomagati Sergeju s svetom ali drugače, kako bi se dal osvoboditi iz nezasluzenega zavora...« Temu pristavlja A. Pankratov: »Tako ali drugače, toda Sergej Pavlov se mora izpustiti iz zavora in ne sme se ga več zapirati. Nima zmisla, zasledovati človeka, katerega krivda je edino — njegovo versko čustvo...«

*** Orjak med koledarji** je skladni koledar renomirane anončne ekspedice Edvard Braun, Dunaj I. L. Rotenturmstrasse 9, ki ga je ta firma kakor vsako leto tudi letos izdala za svoje številne naročnike. Ta monstrum skladnega koledarja kaže v pol metra visokih številkah dnevni datum in je skoro ni pisarne, pa naj bo še tako velika, da bi tudi z najskrajnejšega kota tudi najbolj kratkovidni uradniki ne videli datuma. — Kazalec datuma na 12 mesečnih kolonah na litografirani tabli zvišuje porabnost tega koledarja, ki ga firma svojim naročnikom oddaja gratis in franko.

Telefonska in brzojavna poročila.

Gospodsk zbornica.

Dunaj, 23. decembra. Prihodnja seja gospodske zbornice se vrši dne 30. decembra.

Avdijske.

Dunaj, 23. decembra. Cesar je prejel danes ministrskega predsednika grofa Stürgkha in kmalu nato prestolonaslednika Ferdinanda.

Dr. Weisskirchner novi dunajski župan.

Dunaj, 23. decembra. Danes ob 11. je otvoril podžupan dr. Porger sejo občinskega sveta, ki je imela nadog, voliti novega župana. Krščanski socialisti so prišli k seji v črnih oblekah z belimi nagelj. Med njimi je bil tudi dr. Weisskirchner. Pri volitvi je dobil dr. Weisskirchner od 155 glasov 125 glasov.

Dunaj, 23. decembra. Po izvolitvi je imel novi župan dr. Weisskirchner nagovor, v katerem je naglašal ljubezen do svojega nemškega naroda in klical Luegerjev blagoslov nebes za svoje bodoče delovanje.

Hussarek.

Dunaj, 23. decembra. Zdravstveno stanje naučnega ministra se je nekoliko izboljšalo.

Nova češka agrarna stranka.

Praga, 23. decembra. Na Zofinu se je vršilo včeraj manifestacijsko zborovanje, ki so jo sklicali bivši minister Prašek in neodvisni agrarni poslanci. Sklepalo se je o ustanovitvi neodvisne češke agrarne stranke. K zborovanju je prišlo 1500 delegatov, ki so reprezentirali 80 čeških agrarnih organizacij. Bivši minister Prašek je naglašal, da sedanja češka agrarna stranka vedno bolj zapuščata agrarno stališče. Po 16. letih se sestajajo zopet isti agrarci, ki so ustanovili agrarno stranko, in so primorani ustanoviti novo agrarno stranko. Treba je napraviti podlago za nove in boljše razmere. Nočemo pri zasledovanju svojih interesov nikogar terorizirati, nočemo pa, da bi nas teroriziral poslanec Udržal ali Švehla. Za voditelja nove stranke je bil nato izvoljen poslanec Rataj, ki je izjavil, da je vsa češka javnost ogorčena nad politikom češke delegacije. Ko je bilo le 5 čeških agrarnih poslancev v državnem zboru, so ti več veljali, kakor velja danes 36 poslancev. Sedanja češka politika ni ne gladna, ne ozocijska. Zato ni primernih uspehov. Poslanec Prašek je nato referiral o političnem položaju, ki ga je označeval za Čehe kot zelo slab. Glede češko - nemške sprave je izjavil, da agrarci ne smejo privoliti v spravo za vsako ceno. Če zahtevajo Nemci ključ za nastavljanje uradnikov v deželni službi, ho- mo zahtevali mi ključ za nastavljanje v državni službi in tudi najvišji birokraciji na Dunaju. Potem pa se bo pokazalo, da imajo Slovani v Avstriji pretežno večino. Končno se je določilo strankarski list »Pravo Venkova«.

Finančni položaj na Češkem.

Praga, 23. decembra. V sobotni seji deželnega odbora je referiral poslanec dr. Urban o deželnem proračunu, ki izkazuje skupni deficit 33.369.000 K.

Cuvajev žalosten konec. — Homo regius. — Restitucija hrvaške ustave.

Dunaj, 23. decembra. Komisar Cuvaj je včeraj nastopil svoj dopust. Na svoje mesto se ne povrne več. S tem je storjen prvi korak k sanaciji razmer na Hrvaškem. Popolna restitucija ustave pa se bo po informacijah iz izvršnih podučnih krogov izvršila le polagoma. Merodajni krogi si hočejo najprej zagotoviti, da se na Hrvaškem, čim bo zopet zagotovljena ustava in politična svoboda, ne zgodi predvsem v saboru ničesar, kar bi pomenjalo deanski prerušanje glavnih temeljev ogrsko - hrvaške pogodbe. Zato nastopi v Cuvajevi odsotnosti nekaj interregnum, političen provizorij, tekoma katerega naj se izvrše pogajanja s posameznimi strankami. V to svrhu bo zasedeno izpraznjeno mesto sekcijskega načelnika pri hrvaški deželni vladi z osebo, katera bo imela značaj nekakega homo regius in kateri bo poverjena naloga posredovalca in voditelja pogajanj. Zatrjuje se, da je ta oseba že izbrana, mož, ki uživa baje zaupanje budimpeštanske vlade in dunajskih merodajnih krogov, ki pa tudi na Hrvaškem ne bo izzval odpora. Imenuje se bivšega tajnika kabinete plarne sedanega ministerialnega svetnika pri ogrski vladi pl. Skerleca. Imenovanje bo baje izvršeno v najkrajšem času. Naravno je, da ne zadošča, ustvariti na Hrvaškem le osebne predpogoje za možnost pogajanj s strankami, temveč da treba tudi v stvarnem oziru podlage. V razmerah, kakršne so na Hrvaškem, sedaj, se ne bo nobena stranka spuščala v pogajanja. Zato bo naloga novega sekcijskega načelnika tudi

ta, da uvede korakoma normalne razmere ter odpravi predvsem dolžbe, s katerimi je zatrl Cuvaj svobodo tiska. Na Dunaju se vdajajo nadi, da se skoraj posreči, razjasniti na Hrvaškem položaj ter vstoliti novega bana. Zatrjuje se, da se Cuvaj tudi v tem slučaju ne povrne več, ako bi se pogajanja razbila. Komisarjiat bi sicer ostal, toda poverili bi ga neomadeževani osebi — govori se, da sedanjemu zagrebškemu zbornemu poveljniku generalu Rhemenu.

Izpememba vlade na Hrvaškem.

Budimpešta, 23. decembra. V poučenih krogih se zatrjuje, da je izpememba vladnega sistema na Hrvaškem toliko, kakor sklenjena stvar. Takisto gotovo pa je, da se ta izpememba še ne bo izvršila takoj. Pred vsem je gotovo, da se bo preje predručila železničarska službena pragmatika, in sicer bistveno v smislu hrvaških zahtev. Kot kandidatje za bansko mesto prihajajo v poštev: baron Ivan Skerlec, bivši ban pl. Rakodczy in bivši ban grof Pejačević.

Ogrsko - hrvaški parlament.

Budimpešta, 23. decembra. Danes se je zopet sestel ogrsko - hrvaški parlament. V parlamentarnih krogih se govori, da ni izključeno, da bi vlada že danes ne predložila parlamentu načrta državnoborske volilne reforme.

Konferenca ministrskega predsednika Pašića z grofom Berchtoldom.

Belgrad, 23. decembra. »Straža« javlja, da se v kratkem ministrski predsednik Nikola Pašić napoti na Dunaj in bo tamkaj imel konferenco z avstro - ogrskim ministrom zunanjih del grofom Berchtoldom.

Srbski poslanik v avdijski pri cesarju.

Dunaj, 23. decembra. Cesar je danes sprejel v posebni avdijski novomenovanega srbskega poslanika Jovana Jovanovića. Srbski poslanik, ki je bil v uniformi srbskega konjeniškega nadporočnika je izročil cesarju svoje akreditivne listine.

Železniška nesreča.

Sarajevo, 23. decembra. Včeraj ponoči je trčil tovorni vlak zunaj postaje Podlugovi ob lokomotivo. Strojvodja je bil na mestu mrtev, vlakovodja in kurjač sta bila težko ranjena. Tudi drugi strojvodja in kurjač sta poškodovana. Škodo cenijo na 15.000 K.

Nova pogodba glede Libanona.

Carigrad, 23. decembra. Visoka porta je dovolila izpemembo pogodbe glede Libanona in glede dveh libanonskih pristanišč. Nova pogodba se bo podpisala danes ob treh v navzočnosti poslaniškov vseh velesil.

Vstaja turškega prebivalstva na otoku Tenedu.

Atene, 23. decembra. Turško prebivalstvo na otoku Tenedu se je uprlo proti grški posadki. Na pomoč so mu prišle turške torpedovke iz Dardanel. Grki so vstajo s kruto roko zadušili. Grško brodogradnja je poglato turške torpedovke nazaj v Dardanele.

Polet aviatika Garona.

Neapol, 23. decembra. Francoski aviatik Garon je poletel iz Tunisa v Neapol. Dvignil se je ob 8. uri in 50 minut jutraj v Santi Euphemiji in dospel ob 11. dopoldne v Neapol.

Rim, 23. decembra. Aviatik Garon se je dvignil včeraj ob 1. in 20 minut popoldne v Neapolu ter dospel ob 2. in 45 minut v Rim, kjer je pristal popolnoma normalno. Občinstvo ga je živahno aklamiralo.

Velikanska katastrofa.

Odesa, 23. decembra. Kake 3 milje široko ozemlje ob obrežju Črnega morja se je hipoma popolnoma izorenilo. Ponekod se je zemlja dvrla ter so se napravile velikanske razpoke. Drugod se je dno morja dvignilo ter se je pokazalo več majhnih otokov. Kakih 20 krajev je popolnoma porušeni. Celi deli dežele so se premaknili. Škoda se niti ceniti ne da, samo ona škoda, ki je nastala vsled velikanskih razpok se cení na več milijonov rubljev.

Turki v Tripolitani.

Pariz, 23. decembra. »Petit parisien« poroča: Turške čete so kluh odstopa Tripolitani Italiji nadaljevali svoj pohod v notranost dežele ter zasedli pred enim mesecem kraj Reiri ob francoski meji. Sultan v Darfuru bi mogel sedaj dobiti od turških agentov orožje in razburjati pokrajine, stoječe pod francoskim vplivom. Francoska vlada bo tozadevno intervenirala v Carigradu, in če bi to nič ne izdalo, bo naročila polkovniku Largeaux, da reši vprašanje na licu mesta.

Kriza na Portugalskem.

Lisabona, 23. decembra. Ministrski predsednik je podal včeraj predsedniku portugalske republike demisijsko celokupnega kabineta.

Požar v kinematografskem gledališču.

Pariz, 23. decembra. V Darrau je izbruhnil v kinematografskem gle-

dališču požar. Med paniko, ki je nastala vsled tega, je bilo 12 žen usmrčenih, 50 oseb pa težko ranjenih.

Atentat na industrijskega podkralja.

London, 23. decembra. Reuterjev urad javlja iz Delhija: Pri slavnostnem vrodu podkralja lorda Hardinga v novo indijsko prestolnico Delhi so neznanci izvršili nanj atentat. Ena izmed bomb je zadela slona, na katerem je sedel podkralj in ubila enega izmed služabnikov. Podkralj je bil ranjen in so ga prenesli v bolnišnico.

MED VOJNO IN MIROM.

Resno poslabšanje mednarodnega položaja.

Dunaj, 23. decembra. Današnja »Montags Revue« prinaša uvodni članek, v katerem pravi. Dokler bodo imeli Srbi pristanišče v Draču zasedeno obstoja konflikt med Avstrijo in Srbijo naprej. Vesti v mirovni pogajanjih v Londonu potrjujejo, da Turčija Odrina na noben način ne bo predala. Iz tega se da razlagati tudi gotova vojna pripravljenost od strani Rusije. Iz tega pa sledi tudi, da druge prizadete države ne morejo svojih priprav preklicati.

London, 23. decembra. Tukajšnji politični krogi pričakujejo, da se bodo prekinila mirovna pogajanja tekom tega tedna. V sobotni seji mirovne konference je izjavil glavni turški delegat Rešid paša, da hoče porta se pogajati z Grki, toda le pod pogojem, da Bolgari založe Odrin z živili. Bolgari tega pogoja skoro gotovo ne bodo sprejeli.

Carigrad, 23. decembra. Ministrski svet se je bavil z aprovizacijo Odrina. Turčija vztraja pri tem, da se mora to dovoliti sicer prekine pogajanja.

Petrograd, 23. decembra. Notranji minister je izjavil, da so turški delegati pripravljeni le k majhnim koncesijam, vsled česar je pričakovati v kratkem zopet začetka sovražnosti pri Catalži.

London, 23. decembra. Dva torpedna rušila, ki sta bila zgrajena za Chile je kupila romunska vlada za 10 milijonov v gotovini. V nedeljo sta odplula na Romunsko.

Pariz, 23. decembra. »Matin« poroča iz Londona, da presojajo angleški vladni krogi položaj zelo pesimistično. Angleška torpedna flotila se nahaja vsa v Severnem morju. Velike angleške vojne ladje so pripravljene v kanalu. Mornarji ne dobe božičnega dopusta. Kot vzrok se navaja, da ni mogoče vedeti, zakaj Avstrija vzdržuje svoje varnostne odredbe. Avstrija najbrže pričakuje težko pri določitvi meje Albanije.

Pred novo vojno.

Carigrad, 23. decembra. (Oficijalno.) V poučenih krogih so malodane prepričani, da se bodo jutri razbila mirovna pogajanja v Londonu in da bo že prihodnji četrtek prišlo do novih velikih bojev pred Catalžo.

Mirovna pogajanja.

London, 23. decembra. Abro efendi, ki je prinesel v London nove instrukcije za mirovne delegate, ostane v Londonu kot član turškega odposlanstva.

Bolgarska in Srbska.

Belgrad, 23. decembra. Med bolgarsko in srbsko vlado so se vršila zadnje dni posebna pogajanja, ki so se bavila z vprašanjem možnosti nadaljevanja vojne s Turčijo. Pogajanja so imela namen, doseči sporazum glede srbske pomoči pri Catalži, ker Bolgarska na eventualno sodelovanje Grkov ne računa. Srbija bi v slučaju nadaljevanja vojne odposlala vse svoje razpoložljivo vojaštvo na bolgarsko bojišče in bi dobila za to posebno teritorialno odškodnino.

Balkanska carinska unija.

Pariz, 23. decembra. Grški ministrski predsednik Venizelos se je izrazil o razmerju med balkanskimi državami, da morajo najti najožji stik med seboj, vsled česar morajo skleniti carinsko unijo. Grška bo pri tem že po svoji naravi poklicana igrati mornariški element med zavezniki, katerega že sedaj nujno potrebujejo.

Podaljšanje moratorija na Srbskem.

Belgrad, 23. decembra. Kralj Peter je podpisal ukaz, o katerem se podaljša veljavnost moratorija do konca meseca marca 1913.

Kriza v Carigradu.

Carigrad, 23. decembra. Zunanji minister je podal včeraj svojo demisijsko.

Bolgarsko sobranje.

Sofija, 23. decembra. V sobotni seji bolgarskega sobranja je govoril finančni minister Theodorov o gospodarskem položaju Bolgarske ter naglašal, da je gospodarski položaj zelo ugoden. Zahteval je tudi samo proračunski provizorij. Vsled zadovoljivega gospodarskega stanja v deželi je bolgarska vojska dobro preskrbljena z orožjem in municijo

ter more vojno nadaljevati še 6 mesecev.

Pri Catalži.

Carigrad, 23. decembra. Vojna uprava je pozvala 40.000 Kurdov pod orožje, ki jih pošlje pred Catalžo.

Albanci.

Milan, 23. decembra. Iz Belgrada poroča »Corriere della sera«, da so se albanski poglavarji v Dibri podvrgli generalu Putniku in prisegli kralju Petru zvestobo.

Skader.

Rjeka, 23. decembra. Iz Skadra še vedno obsteljujejo črnogorske pozicije. Skadski turški poveljnik je poskusil opetovano izpade, vendar so Črnogorci pognali Turke vsakokrat z velikimi izgubami nazaj.

Grška zmaga.

Solun, 23. decembra. Grki so začeli s prodiranjem dne 19. decembra. Zavzeli so gorski prelaz Sagoni in Morovo planino, ki sta bili močno utrjeni ter zapodili Turke proti Korici.

Na Mitilenah.

Atene, 23. decembra. Turška posadka na Mitilenah, skupaj 1700 mož, se je vdala.

Dardanele.

Pariz, 23. decembra. »Agence Havas« poroča iz Aten z dne 21. decembra, da je poskusilo turško vojno brodogradje izpluti iz Dardanel. Turške torpedovke so se prikazale tudi pred otokom Tenedosom.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Umrli so v Ljubljani:

Dne 22. decembra: Marija Šivic, zasebnica, 92 let, Ilirska ulica 20. — Viljemina Demel, hči bančnega sluga, 3 leta, Knafljeva ulica 7. Dne 23. decembra: Setra Evgenija Kazianer, usmiljenka, 46 let, Radečkova cesta 11. — Jožef Erbežnik, posestnik, 69 let, Radečkova cesta šte. 11.

Zdravniško priporočeno.

Ako se zaradi nezadostne ali pomanjkljive prehranitve ali iz kakih drugih vzrokov otroci ne morejo prav razvijati, nobeno drugo redilno sredstvo ne zasluži večjega zaupanja nego Scottova emulzija iz ribjega olja, ki se je izborna obnesla za tvoritev in utrjevanje kosti in za jačanje telesa. V njej obsežene redilne snovi pospešujejo rast krepkih, ravnih kosti in podpirajo ves razvitek tako, da bodo otroci kmalu dobre volje in veseli capljali okoli. Otrokom ugaja Scottova emulzija; z veseljem uživajo sladko, smetanasto zmes.

SCOTTOVA EMULZIJA

je že skoro 40 let uvedena po vseh državah, odreja jo premmogi zdravniki, ker je v vsakem oziru, za nesljiv in učinkovit izdelek.

Cena originalni steklenici 2 K 80 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti vpošiljavi 10 v. v pisarni znamkah do- hita od trdike SCOT & BOWNE, d. z. o. z. na Dunaju VII. sklicuje se na naš list enkratno vpošiljatev poiz- kušnje od kake lekarnе

Meteorološko poročilo.

Vilina nad morjem 306,2 Srednji tlačni tlak 736 mm

dec	čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
21.	2. pop.	744,7	-1,4	sl. jvzh.	megla
	9. zv.	744,2	-1,2	sl. jug	oblačno
22.	7. zj.	743,0	0,0	sl. szah.	"
	2. pop.	742,1	3,6	sl. jvzh.	"
	9. zv.	741,8	4,0	sl. szah.	"
23.	7. zj.	740,9	3,9	sl. szah.	megleno

Srednja predvčerajšna temperatura -1,7° norm. -2,2° in včerajšna 2,5° norm. -2,3°. Padavina v 24 urah 0,0 mm in 21 mm

Brez posebnega obvestila.

Tužnim srcem naznanjamo žalostno vest, da je moj iskreno ljubljani brat, gospod 4727

Jožef Travnar

mestni učitelj v. p.

dne 22. decembra 1912 ob 9. zvečer, po prejemu sv. zakramentov mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predraga rajnika bo v torek, dne 24. decembra ob 1/2 4 popoldne iz deželne bolnice k Sv. Križu.

Ljubljana, 23. decembra 1912.

Marija Travnar

sestra

sestra

sestra

sestra

sestra

sestra

sestra

sestra

sestra

sestra

Prodaja se čisto nova
sobna oprava

Poizve se: 4679

Starl trg 16. III. nadstr. Ljubljana.

Pristno štajersko
surovo maslo

po K 3/20 za kilogram! 4704

Prepričajte se o izborni kakovosti! Trgovci popust. — Naročila pod »Ljubotomer«, Ljubljana, poste restante.

Prodaja se lep 4640

bernhardinec

1 leto star. — Več se poizve

v Sodni ulici šte. 6 I., desno.

Pri c. kr. poštnem in brzojavnem uradu v Borovnici na Kranjskem se sprejme s 15. januarjem 4703

poštna pomočnica

Plačilo 400 kron na leto, prosta hrata hrana, stanovanje in perilo. Zah-teva se poštna in brzojavna skušnja. — Ponudbe naj se pošljejo pismeno.

Takoj ali čez čas sprejme

notarskega kandidata

tudi začetnika. ali pa 4705

solicitorja

z daljšo prakso v zemljiško knjižnih in izvršnih stvareh ter strojepisu Jak. Kogej, c. kr. notar v Postojni.

Možljvena ponudba.
Inteligentna gospodična, prijetne zunanosti, z nekaj tisoč K premoženja, se želi poročiti s kakim gospodom uradnikom eventualno z dobro situiranim gospodom blagega značaja. 4648
Ponudbe naj se blagovoljno posli do 1. januarja 1913 pod šifro »Ustrajnost« št. 12. na uprav. »Slov. Naroda«.

V kavarni »CENTRAL«
koncertuje novo došla

tamburaška

damska kapela

»GORA«

vsak dan od 9. zv. naprej.

Vstopnina prosta. Vstopnina prosta.

Kavarna je vso noč odprta.

Za mnogobrojni obisk vljudno prosi

Stefan Miholič, kavarnar.

Najcenejši nakup

božičnih in novoletnih

daril.

Juvelij, zlatnina, sre-

brnina in razne ure.

Vsakovrstna nova dela in popravila

izvršujem v lastni delavnici. — Blago

samo prve vrste. — Najnižje cene.

Lud. Černe,

juvelir, trgovec z urami ter zapri-

sojeni sodni častnik.

Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Čestiti zastoj. Čestiti zastoj.

Čestiti zastoj. Čestiti zastoj.

Čestiti zastoj. Čestiti zastoj.

Čestiti zastoj. Čestiti zastoj.

Čestiti zastoj. Čestiti zastoj

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. — Stari trg št. 8.

3331 Krasne novosti zimskih oblek in površnikov

domačega izdelka.

Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga.

Brez konkurence.

Najnižje cene.

Solidna postrežba.

Greh in smeh...

Zabeljene in osoljene kratkočasnice.

Brez dovoljenja knezoškofljanskega ordinarijata izdal
Tinček Hudaklin.

» Cena 1 krono, s pošto 1 krono 10 vinarjev. »

Narodna knjigarna v Ljubljani, Prešernova ul. 7.

Št. 42004.

4726

Razglas.

Zaradi novoletnega praznika bode meseca januarja v Ljubljani prvi

skupni semenj za govedo in konje
v sredo dne 8. januarja 1913.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane,

dne 20. decembra 1912.

Župan: dr. Ivan Tavčar l. r.

Šolske potrebščine

vseh vrst se dobe po najnižjih cenah v

„Narodni knjigarni“

Prešernova ulica št. 7.

St. 27197.

4692

Razpis.

Za daljnovode deželne elektrarne ob Završnici potrebni leseni drogi
se bodo oddali potom javne ponudbene obravnave.

Drogi morajo biti macesnovi, na drobnem koncu najmanj 18 cm močni
in morajo biti zrasli v senčnatih krajih triglavskega ali sosednega mu pogorja.
Dobaviti bo 500 komadov po 11 m dolgih in 1000 komadov po 10 m dolgih
in sicer se lahko oferira za celo množino ali tudi le za del iste.

Pismene ponudbe naj se predložijo

do 15. januarja 1913 ob 12. opoldne

podpisanemu deželnemu odboru.

Ponudbe, katere morajo biti kolkovane s kolkom za eno krono, doposlati
je zapečaten z napisom: „Ponudba za droge za deželno elektrarno“.

Ponudbi mora biti dodana izrecna izjava, da pripozna ponudnik dobavne
pogoje po vsej vsebini in da se jim brezpogojno ukloni.

Razven tega je dodati kot vadij še 5% ofertne svote v gotovini ali pa v
pupilarovarnih vrednostnih papirjev po kurzni ceni.

Deželni odbor si izrecno pridrži pravico, izbrati ponudnika ne glede na
višino ponudbene cene, oziroma, če se mu vidi potrebno, razpisati novo po-
nudbeno razpravo.

Dobavni pogoji se dobe pri deželnem stavbnem uradu v Ljubljani. (Tur-
jaški trg 4.)

Od dež. odbora kranjskega

v Ljubljani, dne 21. decembra 1912.

Iščemo trgovsko izobraženega,
izurjenega slovenskega

stenografa-
strojepisca

zmožnega mogoče tudi hrvaščine.

Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo
zaželjene plače in prepisi izpričeval
nasloviti: TRST, Glavna pošta,
predaleček 211. 4687

500—700 litrov

svežega mleka

na dan lahko odda

„Centralna mlekar“ v Škofji Loki.

Razglednice

umetniške,

in
pokrajinske

se dobe vedno
v veliki izbiri v

„Narodni knjigarni“
Prešernova ulica 7.

Nakit za božična drevesca
jaslice

elegantne papirnate kasete.

Velika izbira

4638

novoletnih, božičnih,
modernih in umetniških

razglednic.

Papir, tinto, svinčniki, gumice,
mape itd. najceneje pri trdki

J. Bonač v Ljubljani.

Prava in neprava ljubezen.

Povest. — Spisal Blaž Pohlin.

Cena broš. 1 K 60 vin., vez. 2 K
50 vin., s pošto 20 vinarjev več.

:: Opatov praporščak. ::

Zgodovinska povest. Spisal Iv. Remec.

Cena broš. 1 K 80 vin., vez. 2 K
70 vin., s pošto 20 vinarjev več.

Ti najnovejši zabavni in veseli knjigi priporoča najtopleje

Narodna knjigarna v Ljubljani.

Naznanilo prodaje.

Podpisani oskrbnik konkurzne mase Karla Lenčeta na Laverco
naznanja s tem, da se bode

dne 30. decembra 1912.

vršila na licu mesta na Laverco prodaja nekaterih v konkurzno maso spa-
dajočih, dosedaj še neprodanih premičnin. Prodajalo se bode mnogo pod ce-
nilno vrednostjo. Proda se pa:

nekaj velikih sodov, (Lagergebände, lege pri teh sodih, aparat
za žganje kuhali, kopališče, les in material itd.)

Začetek prodaje ob 8. zjutraj.

Ljubljana, dne 23. decembra 1912.

Dr. Ivan Tavčar,

kot oskrbnik konkurzne mase Karla Lenčeta.

V. Parma Balkanska koračnica

za klavir

ki se je igrala prvič 24. t. m. v slovenskem deželnem
gledališču in ki je žela tako buren aplavz, da se
je morala ponoviti, je ravno izšla v založbi

Narodne knjigarne.

Dobi se jo v vseh knjigarnah tu in na slovanskem jugu.

Cena K 1'20, s poštino 10 v več.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy, lekarnar v Ljubljani.

Vaš sladni čaj, imenovan Sladin, se je tako pri bolnikih in
okrevajočih, kakor tudi pri otrocih in dojenčkih prav dobro sponesel,
prosim torej, pošljite ga še 5 zavojev.

S poštovanjem

Dr. Ferdinand Zeisler,
kopališki zdravnik na Bledu,
Kranjsko.

Dne 2. januarja 1888.

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga redilna sredstva 1—3 K, velja „Sladin“
ali dr. pl. Trnkoczy-ja „Sladni čaj“ i zavojček z 1/2 kg samo 60 v tudi pri trgovcu.
Na tisoče ljudi ga zavziva z najboljšim uspehom. Glavne zaloge v Ljubljani lekarna
Trnkoczy, zraven rotovža; na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: VIII, Josefstadter-
strasse 25; III, Radetzkyplatz 4; V., Schönbrunnerstr. 109; v Gradcu: Sackstr. 3.
Razpošiljanje po pošti. — Prva največja eksportna trdnika. — Preizkušeno
lekarnarsko blago. — Drogijske cene. — Mastlin za živinorejce. — Tel. 190.

Konfekcijska trgovina in zavod za
izdelovanje oblek po meri

A. KUNC

Ljubljana

priporoča svoje izborne izdelke vsakovrstnih

zimskih oblačil.

Strogo solidna postrežba. Najnižje, stalne cene.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštne povzetju

Iv. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron.

372

Sprejema zavarovanja človeškega živ-
ljenja po najraznovrstnejših kombina-
cijah pod tako ugodnimi pogoji, ko
nobena druga zavarovalnica.

Zlasti je ugodno zavarovanje na
doživetje in smrt z manjšajimi se
101 vplačili.

„SLAVIJA“

... vzajemno zavarovalna banka v Pragi. ...

Rezervni fond K 53,758.235-24. — Izplačane odškodnine in kapitalije K 115,390.603-91.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa poslanila daje
čigar pisarne so v
lastne bančne hiši

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici šte. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.
Skode cenjuje takoj in najkulantneje.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Pozor! Sprejema tudi zavarovanja
proti vlomski tatvini pod zelo ugod-
nimi pogoji. — Zahtevajte prospekte!

Manufakturna trgovina J. Kostevc

Ljubljana

Sv. Petra cesta št. 4

Ljubljana

Priporoča svojo bogato zalogo najmodernejšega blaga za zimsko sezono, ter vse v to stroko spadajoče predmete po strogo solidnih cenah. — Vzorce pošljem poštne prosto.

Najboljše božično darilo.

SINGER šivalni stroji

so neprekoaljivi.

Singer Co. deln. dr. šivalnih strojev

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4. 4428

Gostilna na račun!

V večjem industrijskem trgu na Kranjskem se odda z 2. jan. 1913. gostilna pod ugodnimi pogoji na račun gospodini, ki je dobra kuharica. — Natančneje se izve pri lastniku Josipu Elsner v Liti.

Najfinejše rokavice

pravi francoski parfumi

in vsi v to stroko spadajoči predmeti v najfinjši kakovosti.

948 Za obila naročila se priporoča

OTILIJA BRAČKO

Ljubljana, Dunajska cesta 12, v Mathianovi hiši.

N. F. Schaffer

nadzornik c. kr. državne železnice v Beljaku prosi, da se mu določi 11 škatelj tako izborno učinkujočih 4544

Salmijakovih pastilij

(kašelj lajšajočih, slez razkrajajočih) lekarnja PICCOLI v Ljubljani, c. in kr. dvornega založnika, papeževskega dvornega založnika. Ena škatljica 20 v, 11 škatljic 2 K. Naročila po povzetju

Ravnokar je izšel obče priljubljeni koledar za kmetovalca

za leto 1913, sestevil R. Legvar; z izvrstno in koristno vsebino, vezan v usnjeno platno.

Cena koledarja je 1 K 60 v, s pošto 1 K 80 v in se naj blagovoli denar naprej poslati. Pri 10 iztisih se da onega za mamček. Naroča naj se kot navadno pri 4630

Iv. Bonaču v Ljubljani nasproti glavne pošte.

Lepa in koristna Božična darila

in po že znano najnižjih cenah dobite

v modni trgovini Peter Šterk

Ljubljana, Stari trg št. 18.

Specijalna trgovina najmodernejših bluz, jutranjih oblek 1^a kakovosti; moško, žensko in otroško perilo, velika izbira najmodernejših moških klobukov in čepic, dalje čepic za dame, deklice itd. ter velika izbira najmodernejše kozuhovine.

Šampanjec Bouvier

najfinejša domača znamka.

Izborna štajerska vina v steklenicah.

Kleti v Radgoni.

4886

ZA BOŽIČ posebno znižane cene!

Žepni robci predpasniki krila, svilnata in dr. mnogo vrst perila

ANTON ŠARC

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 5.

Velika božična occasion prodaja

damskih paletojev, raglanov, kostumov in bluz v vseh najmodernejših barvah in fasonah. — Nadalje ogromna zaloga raglanov, oblek in klobukov za gospode in dečke.

Cene priznane nizke. — Postrežba solidna.

40% popusta.

„Angleško skladišče oblek“

G. Bernatovič, Mestni trg 5.

Dunajska življenska in rentna zavarovalnica

Dunaj IX., Maria Theresiestrasse št. 5.

Varnostni sklad K 45,000,000.— Zavarovana glavica K 150,000,000.—

Vsi načini življenskega zavarovanja

pod najugodnejšimi pogoji: z garantirano 40% dividendo, zavarovanje za doživetje in smrt z garantirano padajočimi premijami in rentno zavarovanje. — Zavarovanje za doto in vojaško službo brez zdravniške preiskave! Če starši umro, odpade vsako nadaljnje plačevanje premije. Nadzornik za Kranjsko:

Ciril Globočnik v Ljubljani, Elizabetna cesta št. 4.

Za Božič.

Spisi za mladino.

	broš.	vez.
Amicis E. Miklavčič, Srce	1'60	2'—
Andersenove pravljice za mladino	—	1'—
Brezovnik Anton, Zakaj? — Zato!	—	—'60
Brezovnik Anton, Zvonček	—	1'50
Brinar Jos., Medvedji lov. Čukova gostija	—	—'80
Burnett, Mali lord. (Lord Fauntleroy)	1'60	2'60
Campe - Majar Hr., Odkritje Amerike	—	2'—
Dimnik J., Avstrijski junaki	1'50	1'80
Gangl, Zbrani spisi za mladino I. zvezek	—	1'50
Gangl, Zbrani spisi za mladino II. zvezek	—	1'50
Gregorčičeva Marica, »Otroški oder«. Igrice za mladino	1'50	—
otroških vrtcev in ljudske šole	—	—
Hauß Viljem, Pravljice za mladino	—	1'20
Hoffmann - Funtek, Bog pomaga. Povest	—	—'80
Hoffmann - Funtek, Kar Bog stori vse prav stori. Povest	—	—'80
Hoffmann - Funtek, Kako vzgaja vsoda. Povest	—	—'80
Hoffmann - Funtek, Peter Prostak. Povest	—	—'80
Kapitan Žar ali Kleč v Tihem morju. Povest	—	1'20
Kipling R., Džungla. (The jungle book). S slikami	2'—	3'—
Kosi Anton, Sto narodnih legend	—	1'20
Malavašič, Oče naš. Povest	1'50	1'70
Marryat, kapitan Frederick, Morskirazbojnik	2'50	3'70
Mitčinski Fr., Pravljice. S 40 slikami	—	4'—
Mišjakov Julček, Spisi. I. zvezek. S slikami	—	1'50
Mišjakov Julček, Spisi. II. zvezek. S slikami	—	1'50
Mišjakov Julček, Spisi. III. zvezek. S slikami	—	1'50
Na divjem zapadu. Tri povesti iz življenja Indijancev	—	1'20
Rapé A., Dane. Povest za mladino	—	1'—
Rapé A., Mladini I. zvezek. S slikami	—	1'50
Rapé A., Mladini II. zvezek. S slikami	—	1'50
Rapé A., Mladini III. zvezek. S slikami	—	1'50
Ribičič, Kraljestvo čebel	—	—'80
Šmid Kristof, Spisi I.—XV. zv.	8'70	11'70
Šmid Kristof, Roza Jelodvorska	—	2'—
Spillmannove povesti I.—XIX. zv.	9'60	13'40
Trošt Ivo, Na rakovo nogo. Povest	—	—'80
Verne Jules, Pet tednov v zrakoplovu	—	3'80

Slikanice.

A—B—C v podobah s pesmicami	—	1'60
Blažek in Tomažek	—	1'60
Hitra vožnja po železnici	1'60	—
Hrošči in žuželke v podobah	—'80	—
Kaj pripoveduje čarovnica	1'20	2'40
Knjiga za slikanje dopisnic:	—	—
1. Mladi umetniki	1'—	—
2. Otroški vrt	1'—	—
3. Za kratek čas	1'—	—
4. Zaklad za otroke	1'—	—
Lahkih nog naokrog. (Najnovejša.)	—	2'80
Metulji v podobah	—'80	—
Modri Janko Vesela knjiga s podobami	—	2'40
Našim malim. Vzgojne slike iz sv. pisma	—'90	—
Noetova barka. Živalstvo v podobah	1'50	—
Palčki Poljanci	—	3'60
Pavluša in Nuša — dva škrata	—	1'60
Pepelka. Pravljica s podobami	—'60	—
Planinske cvetke v podobah	—'80	—
Podobe iz živalstva	—'80	1'50
Radost malih	—'40	—
Robinson starši. Povest s podobami za otroke	1'40	—
Slovenski A—B—C v podobah	—'80	1'20
Snegulčica. Pravljica	1'20	2'40
Trnjulčica. Pravljica	1'20	—
Vesela družica	—'70	—
Vesela mladina	—'80	1'50
V zverinjaku	—'90	1'50
Zlata radost	—'40	1'50
Zoologijski atlant	—	6'—
Živali naše prijateljice	—'70	—

Narodna knjigarna v Ljubljani

Vojska bo na Mestnem trgu

ker prodajam vso zalogo galanterijskega in papirnatega blaga radi opustitve galanterije znatno pod nakupno ceno.

Vsako si lahko ogleda brez obveznosti nakupa

Krasno božično razstavo.

Fr. Iglič, Ljubljana, Mestni trg št. 11-12.

Malo rabljen
biljard
se po ugodni ceni 4685
proda.

Več se poizve pri **Ivan Borčiču**,
agentura, Škofja Loka.

Mesarijo in trgovino

z mešanim blagom in železnino, dobro vpeljeno, na zelo prometnem prostoru, blizu farne cerkve na Vinici oddam zaradi smrti svoje žene pod zelo ugodnimi pogoji v najem. V hiši se nahaja dobro ideoča trgovina s trafiko. — Najemnik mora prevzeti vse v trgovini se nahajajoče blago. Vhiši se nahaja električna razsvetljava. Nadaljna pojasnila daje lastnik **Jurij Benetič** na Vinici pri Črnomlju, Belokrajini. 4657

! Božična darila !

Ceneje kakor od vsake razprodaje.

Briljantni prstani (pristni la) od 15 K naprej	14 kar. zlate zapestnice z uro od 80 K naprej	14 kar. zlate damske verižice od 19 K naprej
Diamantni prstani 10	Srebrne zapestnice z uro 18	14 kar. zlati damski collier 9
14 kar. zlati prstani 3-50	Srebrne tula zapestnice z uro 20	14 kar. zlate moške verižice 19
Briljantni uhani 60	14 kar. zlate damske ure 20	14 kar. zlate moske ure 40
14 kar. zlati uhani 3-50	14 kar. zlate dam. ure z brilj. 48	14 „ zlate m. ure z dvoj. pok. „ 60
14 kar. zlate zapestnice 18	14 kar. zlate dam. ure z diam. 28	i. t. d. i. t. d. i. t. d.

Velikanska zaloga ur, verižic, zlatih, srebrnih in nikljastih, kakor vsi drugi v mojo stroko spadajoči predmeti, pariške mamornate ure itd.

Moje cene so stavljene tako nizko, da kljubujem največji konkurenci in nudim svojim cenjenim odjemalcem največjo in najboljše jamstvo.

H. Suttner glavna in razpošiljalna trgovina, Glavni trg št. 25
podružnica in delavnica, Sv. Petra cesta št. 8 **H. Suttner**

Lastna protokolirana tvornica ur v Švici. — Tvorniška znamka „IKO“. — Edino zastopstvo za Kranjsko tvornice ur „Zenith“.

Notarska pisarna v Ljubljani
sprejme s 1. januarjem

spretno pisarico

s lepo pisavo za popoldan od pol 3—6.
Ponudbe s spričevali naj se pošljejo
upravnistvu »Slov. Naroda«, če mogoče
s fotografijo. 4683

!! Prvi dobiček !!

je gotovo to kar si človek prihrani s
cenejšim nakupom. — Zato naj pripo-
ročamo vsakomur, da si kupi mesto
dragega inozemskega konjaka, najfinjši

4695

**trikronski
konjak**

ki stane velika steklenica samo 3 K.

Dobi se v trgovini:

Leskovic & Meden, Ljubljana,
Jurčičev trg št. 1

ali v filijalki: Florijanska ulica 1.

Pri ljubljanskem gradu!
Emil Dobrič, Ljubljana
Prešernova ulica št. 9, poleg c. kr. glavne pošte.
Povodom božičnih praznikov priporoča svojo vse-
stransko bogato založeno
trgovino galanterije, igrač,
predmetov za darila, srečolove in spomine!
Zmerne cene! Zmerne cene!

Kavarna
vso noč
odprta
LEON
Gostilna
Florijanska ulica št. 6.

Pozor! Od jutri naprej se prodaja Trgovci!
galanterijsko blago in pletenine
iz konkurzne mase Ludovika Dolenca v
Prešernovi ulici pod tvorniški cenami.

G. ČADEŽ
Ljubljana, Mestni trg št. 14
prodaja kožuhovino, čepice, no-
gavice, rokavice, lovske jopice,
:: telovnike in druge pletenine ::
30% ceneje
radi opustitve navedenega blaga.

**Prva goriška
vinska klet**
na Starem trgu
priporoča
za božične praznike
svoja priznana dobra vina:
Sladka rebula . . . 1/2 l 40 vin.
Stara rebula 44
Nova rebula 44
Refoško 44
Istrijski črn 44
Gviček 48
Za obilen obisk se priporoča s spoštovanjem
Dragotina Gorjan.
Vsem cenj. gostom in odjemalcem
vesele božične praznike.

Redka prilika!
Vsled predstoječe inventure izključim nekatere spodaj omenjene predmete
s 25% popusta
od stalne cene in sicer od danes naprej
Bluze iz volne, batista, čipkaste in svilnate.
Hišne halje iz barheta, batista in volne.
Spodnja krila iz listra, klota in svile.
Pletene jopice in nekaj kožuhovine.
Modna trgovina P. Magdič
Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
Rezervni zaklad nad K 700.000. v Ljubljani Rezervni zaklad nad K 700.000.
obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih
4 3/4 %
brez odbitka rentnega davka.